Verbatim records

XIII Riigikogu, VI Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Tuesday, 21.11.2017, 10:00

Edited

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:03 Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu (480 SE) teine lugemine
2. 10:19 Püsiasustusega väikesaarte seaduse, liiklusseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu (493 SE) teine lugemine
3. 10:52 Maaparandusseaduse eelnõu (524 SE) esimene lugemine
4. 11:13 Ühistranspordiseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (509 SE) esimene lugemine
5. 12:13 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi väljaõppe ja kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu (538 OE) esimene lugemine
6. 12:24 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi Ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu (540 OE) esimene lugemine
7. 12:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu (541 OE) esimene lugemine
8. 12:38 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (547 OE) esimene lugemine
9. 12:48 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (548 OE) esimene lugemine
10. 12:54 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (539 OE) esimene lugemine
11. 13:03 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (545 OE) esimene lugemine
12. 13:13 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (542 OE) esimene lugemine
13. 13:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (544 OE) esimene lugemine
14. 13:27 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (546 OE) esimene lugemine
15. 13:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu (543 OE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Tere hommikust, austatud Riigikogu! Alustame täiskogu VI istungjärgu 9. töönädala teisipäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmise aeg. Artur Talvik, palun!

10:00 Artur Talvik

Hea eesistuja! Head kolleegid! Kaheksa Vabaerakonna saadikut annavad üle arupärimise justiitsminister Urmas Reinsalule. See arupärimine käsitleb väikeaktsionäride põhiõiguste kaitset. Nimelt, meedias on palju tähelepanu pälvinud Rootsi suurkorporatsiooni Telia poolne Eesti Telekomi endiste väikeaktsionäride ebaõiglane kohtlemine ning väikeaktsionäride ja vähemusosanike õiguste kaitse laiemalt.

Näiteks ei ole pärast seitset aastat kestnud kohtuvaidlust, mis lõppes väikeaktsionäride võiduga, enamikul väikeaktsionäridel endiselt õnnestunud Telialt Eesti kohtu määratud õiglast hüvitist kätte saada. Telia keeldub suures osas ka viiviste tasumisest ning eirab väikeaktsionäride sõnaselget korraldust maksta tasu nende esindajatele. Seejuures ei anna Telia oma käitumise kohta mingeid selgitusi ning vaatamata Eesti kohtu korduvatele korraldustele keelduvad Telia juhatuse liikmed kohtuistungitel osalemast. Sellest lähtuvalt küsime justiitsminister Reinsalult, kas meie seadused kaitsevad Eestis väikeaktsionäre piisavalt. Kokku on siin neli küsimust. Aitäh!

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise ja me menetleme seda vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Istungist võtab osa 80 rahvasaadikut.

Austatud kolleegid! Päevakorra täpsustus: tänase kuuenda päevakorrapunkti arutelul, Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi Ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu 540 esimesel lugemisel, teeb ettekande riigikaitsekomisjoni esimees Hannes Hanso.

---

1. 10:03 Liiklusseaduse § 34¹ täiendamise seaduse eelnõu (480 SE) teine lugemine

10:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane esimene päevakorrapunkt: majanduskomisjoni algatatud liiklusseaduse § 34^1 täiendamise seaduse eelnõu 480 teine lugemine. Ettekandjaks palun majanduskomisjoni liikme Erki Savisaare!

10:04 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Räägin teile, mis on toimunud selle seaduseelnõuga esimese ja teise lugemise vahepeal. Liiklusseaduse § 34^1 täiendamise seaduse eelnõu algatas Riigikogu majanduskomisjon k.a 7. juunil. Eelnõu esimene lugemine toimus Riigikogu täiskogus k.a 13. juunil ning esimene lugemine lõpetati.

Liiklusseaduse § 34^1 täiendamise seaduse eelnõu peamine eesmärk on suurendada maanteetranspordi efektiivsust erivedude tegemise võimaluse laiendamisega. Eelnõu lubab teha üldistest nõuetest suurema massiga veokitega erivedusid kõikide jagatavate veoste vedamiseks, kui neid vedusid tehakse EURO V või vähem saastavasse heitgaasiklassi kuuluva sõidukiga ning sõiduki teljed (v.a pööravate ratastega teljed) on varustatud paarisratastega. Eriveod peaks ka pärast eelnõu seadusena vastuvõtmist toimuma vastavalt majandus- ja taristuministri määrusele nr 114 "Eriveo tingimused ning eriveo teostamise ja erilubade väljaandmise kord ning tee omanikule tekitatud kulutuste hüvitamise, eriloa menetlustasu ja eritasu määrad". Vabariigi Valitsus otsustas oma k.a 6. juuli istungil vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettepanekule eelnõu eesmärki toetada. Majanduskomisjoni poole pöördus Autoettevõtete Liit ettepanekuga, mille sõnastus kattub Riigikogu liikmete Aivar Koka, Erki Savisaare ja Jaanus Marrandi esitatud ettepaneku sõnastusega. Komisjonile esitatud kirjalike arvamuste ja ettepanekutega on võimalik tutvuda Riigikogu veebilehel.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium juhtis tähelepanu asjaolule, et eelnõu sisaldab tehnilise normi muudatust, millest tuleb teavitada Euroopa Komisjoni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535. Teavitusprotseduuri läbimiseks teeb juhtivkomisjon ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada. Majanduskomisjon arutas liiklusseaduse § 34^1 täiendamise seaduse eelnõu oma k. a 13. novembri istungil. Istungil vaadati läbi komisjonile kaalumiseks esitatud muudatusettepanekud

ning langetati eelnõu menetluslikud otsused. Istungil osales MKM-i teede- ja raudteeosakonna teedetalituse juhataja Lauri Künnapuu. Eelnõu on tehniliselt ja keeleliselt korrastatud Riigikogu Kantselei stenogrammi- ja tõlkeosakonnas ning eelnõu teksti on sisestatud keeletoimetaja märkused. Muudatusettepanekutest. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 15. juuniks kella 17-ks esitasid ühise muudatusettepaneku Riigikogu liikmed Aivar Kokk, Erki Savisaar ja Jaanus Marrandi. Samuti esitas komisjonile kaalumiseks muudatusettepaneku Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes juhtis komisjoni tähelepanu asjaolule, et eelnõu sõnastus vajab täiendamist, kuivõrd see ei võimalda eriveo määruse § 4 lõikega 1, mis käsitleb töötlemata ümarpuidu vedu külmunud teekonstruktsiooni korral, ja § 4 lõikega 4, mis käsitleb sõiduautode vedu sihtotstarbelise 20,75 meetri pikkuse treileriga, lubatud erivedude tegemist. Eelnõus pakutud sõnastus kitsendab praegu lubatud vedude teostamist. Liiklusseaduse § 34^1 lisatav lõige 8 peab võimaldama jagamatu kauba vedu ka siis, kui see on lubatud eriveo määrusega. Pakutud muudatusettepanek võimaldab jätkata praegu lubatud töötlemata ümarpuidu vedu külmunud teekonstruktsiooni korral ning sõiduautode vedu sihtotstarbelise 20,75 meetri pikkuse treileriga. Lisaks on lõike 8 sõnastust normitehniliselt korrigeeritud selliselt, et eriveo tingimused on loetletud punktidena. Ettepaneku sõnastus arvestab Riigikogu liikmete esitatud ettepaneku sisuga.
Komisjon tegi muudatusettepanekute kohta otsused hääletuse teel ning need on kantud muudatusettepanekute loetelusse. Muudatusettepaneku nr 1 esitasid Riigikogu liikmed ja komisjoni otsus on arvestada ettepanekut sisuliselt. Muudatusettepaneku nr 2 esitas majanduskomisjon ning otsus on arvestada seda täielikult. Juhtivkomisjoni menetluslikud otsused on järgmised: saata eelnõu Riigikogu täiskogule arutamiseks 21. novembriks, teha ettepanek teine lugemine katkestada ning määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, s.o 5. detsember kell 12. Aitäh!

10:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Ettekandjale on ka küsimusi. Priit Sibul.

10:10 Priit Sibul
Aitäh! Mis te hindate, kui kaua meil läheb, et me saaksime seda edasi menetleda? Selle eelnõu saaga ja ajalugu on pikem, kui te kirjeldasite. Kas ma saan õigesti aru, et puidu veo puhul meil tohivad teedel raskemad sõidukid olla, aga kui me tahame nüüd ka teiste veoste puhul suuremat koormat lubada, siis me peame selleks minema Euroopalt luba küsima? Kust see loogika tuleb?

10:11 Erki Savisaar
Aitäh! Ümarpuitu võib tõesti praegu ka klassikalisest 40 tonnist raskema veosena vedada. Põhjus, miks me nüüd peame Euroopast luba küsima, aga ümarpuidu puhul ei pidanud, on loa andmise meetodis. Ümarpuidule on see luba kehtestatud ministri määrusega, mis ei vaja kooskõlastust Euroopalt, aga kui kirjutada see tehniline norm seadusesse, siis on vaja Euroopat teavitada.

10:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

10:11 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea pinginaaber! Ma olen püüdnud seda eelnõu lugeda, aga aru ei saa. Ma loen siit töötlemata ümarpuidu veo kohta külmunud teekonstruktsiooni korral – rasked koormad talvel teede peal. Milles siin praegu point on? Niigi rasked metsaveoautod lõhuvad teid. Seleta natuke maakeeles, mida see tähendab, et on vaja hakata vaatama, kuidas vedada palke külmunud teekonstruktsioonil, järelikult talvel.

10:12 Erki Savisaar
Aitäh! Esialgne sõnastus, mis seaduseelnõusse läks, oli selline, et kehtivad load, mis räägivad just nendest pikematest treileritest autoveol ja puidu vedamisest külmunud teekonstruktsioonil, jäid välja. Ehk regulatsioon oleks läinud kitsamaks, kui on praegu lubatud. See muudatus, mis nüüd eelnõusse sisse sai, parandas selle tehnilise vea ära. Nii et kõik see, mis on praegu lubatud, on ka tulevikus

lubatud. Lisaks laieneb see luba ka kõigile teistele veostele, nagu piim, tsement ja igasugused muud asjad.

10:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Meelis Mälberg.

10:13 Meelis Mälberg
Aitäh! Hea ettekandja, kas te oskate öelda, kui palju võiks meie teedel juba liikuda selliseid nõuetele vastavaid autosid? Või neid veel ei ole ja meie vedajatel tuleb hakata neid alles peale selle seaduse jõustumist ostma?

10:13 Erki Savisaar
Aitäh! Täpne number puudub. Neid autosid, mis tohivad vedada kuni 52 tonni ümarpalki, peaks olema suurusjärgus paarsada. Aga ei ole infot, kui paljud nendest vastavad EURO V või EURO VI nõuetele, ehk ümarpuidu puhul seda keskkonnasäästlikkuse nõuet ei ole. Aga kõigi muude vedude puhul tuleb veokid alles soetada ning saada ka tunnistus autoregistrist ja kõik muud vastavad load. Nii et me räägime ikkagi uutest sõidukitest, mis selle seaduse valguses Eesti teedele tulevad.

10:14 Aseesimees Enn Eesmaa
Toomas Kivimägi.

10:14 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud ettekandja! Ma ei pannud tähele, milline on vastav kord Lätis, Leedus või ka Soomes. Tihtipeale on ju kaubavedu ka riigiülene. Kas piiri peal tuleb autosid vahetada või on eelnõu sisu analoogne sellega, mis olukord on Lätis, Leedus ja Soomes?

10:14 Erki Savisaar
Eks täpsed sõnastused on erinevad. Soomes ja Rootsis on teedele lubatud kuni 60-tonnised veokid ehk sellele piirile me jääme veel alla. Samuti on seal teedele lubatud pikemad veokid kui meil Eestis. Lätis ja Leedus on riigisiseselt lubatud teedele kuni 52-tonnised sõidukid. Piiriüleste vedude puhul tuleb arvestada, et üle piiri tohivad sõita vaid üksikud raskemad veokid, ehk see on ikkagi riigisisene regulatsioon, mida me siin kehtestame. See on mõeldud eeskätt kauba vedamiseks laevadele või rongidele, millega see kaup edasi liigub. Üle piiri ei tohi sõita 40 tonnist raskema veokiga, kui ei ole tegemist erikokkuleppega.

10:15 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

10:15 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma kuulsin siin, et palke vedavatele rasketele rekadele pole keskkonnanõudeid kehtestatud. Miks siis niimoodi?

10:16 Erki Savisaar
Aitäh! Mõned aastad tagasi said palgivedajad sellise kokkuleppe, et nad ei pea nende nõuetega arvestama. Küll aga peavad nende autodel olema peal GPS-seadmed, millega saab jälgida, kus nad parajasti sõidavad.

10:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

10:16 Urmas Kruuse

Austatud ettekandja! Hea istungi juhataja! Hea kolleeg küsis pool küsimust juba ära, aga see keskkonnaerisus tekitab tegelikult küsimusi küll, kui vaadata perspektiivi. Kas ka kogu meie teedeehitus peab tulevikus nendele regulatsioonidele vastu? Kas raskemate veokite ja teekonnaga, kus nad liiguvad, on arvestatud?

10:16 Erki Savisaar
Aitäh! Seda küsimust on analüüsinud ka tehnikaülikool. Nende arvutused näitavad, et need veokid, millest me selle seaduseelnõu raames räägime, on teele märksa sõbralikumad kui need 40-tonnised veokid, mis meil seal praegu liiguvad. See sõbralikkus tuleneb eeskätt sellest, et kõikidel telgedel on topeltrattad ja neid telgesid on ka rohkem, ehk suur mass on jagatud suurema ala peale, mis säästab teid. Ja kui ongi mõned sillad, kust ei tohi üle sõita, siis nendele saab alati märgi ette panna. Samal ajal peab arvestama ka sellega, et meil juba liiguvad teedel raskeveokid ümarpuiduga ja kõik need sillad peaksid olema vastavalt märgistatud. Kui siit veel edasi minna, siis sõjaväeveoste puhul on ju lubatud kuni 72 tonni. Nii et need veokid peaks meie teedele märksa ohutumad olema.

10:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Mart Helme.

10:17 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kui suured võiks olla selle seadusmuudatusega kaasnevad kulud ja kelle kanda need jäävad?

10:18 Erki Savisaar
Aitäh! Selle võimaluse pakkumine otseselt mingisuguseid kulusid ei tekita. Nende lubade menetlemine Maanteeametis nõuab küll ressurssi, aga see ei ole nii märkimisväärne, et vajaks lisarahastust. Ma usun, et Maanteeamet saab olemasolevate ressurssidega ilusti hakkama.

10:18 Aseesimees Enn Eesmaa
Teile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh vastuste eest! Avan läbirääkimised, kui teil on selleks soovi. Seda soovi ei ole. Eelnõu 480 kohta on esitatud kaks muudatusettepanekut ja vaatame need koos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liikmed Aivar Kokk, Erki Savisaar ja Jaanus Marrandi, juhtivkomisjoni otsus on arvestada sisuliselt. Teine muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Eelnõu 480 muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 480 teine lugemine katkestada. Kuna selle ettepaneku on teinud juhtivkomisjon, siis on teine lugemine katkestatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 12.

---

2. 10:19 Püsiasustusega väikesaarte seaduse, liiklusseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu (493 SE) teine lugemine

10:19 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane teine päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud püsiasustusega väikesaarte seaduse, liiklusseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu 493 teine lugemine. Ja kohe astub ettekandega teie ette põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants. Palun!

10:19 Marko Pomerants
Tere päevast, hea eesistuja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Meil oli põhiseaduskomisjonis väikesaarte spetsialistist komisjoni esindaja, kes ei viibi täna meie hulgas. Ta küll tuleb siia jälle tagasi – Kalle Laanet nimelt. Põhiseaduskomisjoni esimehel on sellise töö tegemine palga sees.
Riigikogu põhiseaduskomisjon on väikesaarte seaduseelnõu edasise menetluse küsimusi arutanud oma kahel istungil. Üks nendest oli 7. novembril s.a, kuhu me kutsusime lisaks Rahandusministeeriumi esindusele ka Eesti Saarte Kogu eestseisuse esimehe Leo Filippovi. Temaga koos tuli veel kohale Pakri

saarte kogukonna volitatud esindaja Eesti Saarte Kogus, Jana Stahl. Saarvaldasid esindas Kihnu vallavanem Ingvar Saare. Selle komisjoni koosoleku käigus me kuulasime veel kord ära väikesaarte esindajate ettepanekud ja arusaamad selle seaduseelnõu kohta. Neid ettepanekuid on tehtud ridamisi. Hiljem ma räägin sellest, mis neist sai.
13. novembril jõudsimegi olukorda, kus me arutasime võimalikke muudatusettepanekuid selle seaduseelnõu kohta. Kokku sai neid vormistatud kolm. Esiteks, liiklusseadus oli siin just ühes konkreetses kontekstis arutelu all, aga selle üks teine pügal oli siis samamoodi õhus. See puudutab väikesaartel turistide sõidutamist – selleks ei pea küll tingimata turist olema – veoauto kastis konkreetsetel tingimustel. Me palusime selle küsimusega sisuliselt tegeleda majanduskomisjonil, kes ka vastavat muudatusettepanekut arutas. Ettepanek jõudis selle arutelu tulemusena põhiseaduskomisjoni, aga räägin sellest liiklusseaduse muudatusest veidikene hiljem. Liiklusseaduse sissetoomine püsiasustusega väikesaarte seaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõusse tingis esimese muudatusettepaneku vajaduse. Ettepanek on muuta pealkirja ja sõnastada see järgmiselt: "Püsiasustusega väikesaarte seaduse, liiklusseaduse ja maapõueseaduse muutmise seadus". Nii et pealkirja tuli juurde sõna "liiklusseadus".
Nüüd sellest liiklusseaduse muudatusest. Liiklusseaduses tehakse järgmine muudatus. Veoauto, kui ta liigub kiirusega kuni 60 kilomeetrit tunnis, võib vedada Kaitseväes ja Kaitseliidus sõitjaid veoseruumis ja kastis. Kui aga on tegemist väikesaartega (v.a suursaared püsiasustusega väikesaarte seaduse tähenduses), siis võib sõitjaid vedada veoauto veoseruumis või kastis kiirusega kuni 40 kilomeetrit tunnis. Loomulikult peab vedaja olema ette näinud sõitjate ohutuse ja neid ei tohi vedada haagises. See muudatus puudutaks tõepoolest ainult püsiasustusega väikesaari, st ei puudutaks ei Saaremaad, Hiiumaad ega Muhumaad. Sellise muudatusettepaneku otsustas põhiseaduskomisjon seaduseelnõusse teha ja jõudis juhtivkomisjonina otsusele, et seda tuleks arvestada täielikult. Vana teema peaks saama nüüd lahendatud.
Kolmas muudatusettepanek puudutab püsiasustusega väikesaarte rahastamise erisust. See on seotud olukorraga, kui väikesaarel muutub rahvastiku olukord – kas sinna tuleb piisaval hulgal inimesi, nii et riik võiks saart täiendavalt rahastada, või vastupidi, tuleks see rahastatavate saarte nimistust välja arvata. Siin on öeldud, et see muudatus ei hakka kehtima mitte sellel aastal, vaid järgmisest aastast. Ja siia juurde käib veel ka rakendamise erisus, mis ütleb nii: "2018. aastal kinnitatavasse väikesaarte nimistusse arvatakse lisaks käesoleva seaduse §-s 2^1 sätestatud tingimustele vastavatele väikesaartele ka kõik kuni 2018. aasta 1. jaanuarini kehtinud käesoleva seaduse redaktsioonis § 2 punktis 3 nimetatud väikesaared. Alates 2019. aastast kinnitatakse nimistusse vaid käesoleva seaduse §-s 2^1 sätestatud tingimustele vastavad väikesaared." Ka selle muudatuse puhul on juhtivkomisjon teinud ettepaneku arvestada seda täielikult.
Nüüd selle debati sisust, mis meil käis väikesaarte esindajatega ja mis on võib-olla eri inimeste kaudu ka Riigikogu liikmeteni jõudnud. Tinglikult võib esile tuua kolm teemat. Üks teemade plokk puudutas kriteeriume, mille alusel satuksid saared sellesse nimistusse, st kuidas peaks neid kriteeriume käsitlema. Nagu te teate, pakkus seadusandja eelnõu esimesel lugemisel välja, et seal peaks olema vähemasti viis inimest. Debatt on käinud selle üle, mitmes leibkonnas, mitmel aadressil nad peaksid elama. Komisjoni lähenemine on siin olnud väga lihtne: iga inimene, kes väikesaartele juurde tuleb, on väärtus omaette ja rahastamise üleveo kontekstis ei peaks tingimata püüdma mingisugust kogukonda kombineerida. Eelduseks on see, et inimesed on olemas. Üks väike ääremärkus ka: see, kui kohalik omavalitsus, kui tal selline väikesaar on, riigieelarvest raha juurde saab, ei tähenda seda, et kui neid inimesi on seal vähem kui viis, näiteks neli, siis sellel saarel mingisuguseid teenuseid ei ole. Kohalikul omavalitsusel on eelarve olemas ja sellisel juhul tuleb neid teenuseid selle abil tagada. Alates viiest inimesest on lihtsalt olemas täiendava rahastuse võimalus.
Üks läbiv murekoht saarte kogu jaoks on olnud veel see, kas Vabariigi Valitsus on üldse nii pädev organ, et saab selliseid asju otsustada, st nimetada väikesaart määrusega selleks rahasaajaks, kas see ei ole ikka küsimus, mis peaks olema ainult seaduses ja Riigikogu kompetentsis. Sellise mõttekäiguga põhiseaduskomisjoni liikmed kindlasti nõustuda ei saanud. Meie hulgas oli ka inimesi, kes on täitevvõimuga kokku puutunud, seda teostanud. Ja me arvasime, et paindlik ja mõistlik tee on ikka see, et juhul kui rahvastiku kriteeriumid on täidetud, siis valitsus teeb operatiivselt ka selle muudatuse ja näeb ette vastava rahastuse sellele omavalitsusele, kus need väikesaared on.
Veel üks küsimuste pundar, mida tahan välja tuua ja mille suhtes on teile ilmselt ka kõige rohkem sisendeid tulnud, on seotud sellega, kas saarvallas peaks saare üldkogu olema kohustuslik või mitte.

Meil on eelnõu esimesest lugemisest alates olnud seisukoht, et seda kohustust ei ole. Vastuargumentide esitajad toovad siin ennekõike näiteks Vormsi saare. Ma püüdsin eile ka Rakveres Vormsi saare ellu sisse minna, nii palju kui seda oli võimalik internetiavaruste kaudu teha. 2010. või 2011. aastal on selle saare üldkogu suutnud ära hoida tuulepargi arenduse. Vormsi on selline eriline saar, kus volikogu üldiselt usaldama ei peaks. Siin on Läänemaa asjatundjaid, eks nemad teavad. Mina vaatasin valimistulemustele otsa. Vähemasti viimasel korral oli tegemist kahe nimekirjaga: üks suur valimisliit, mis hõivas kõik üheksa kohta, ja ka kaks vähemasti Keskerakonna nimekirjas kandideerinud inimest.
Mina arvan – ja see oli täpselt samamoodi valdav arvamus meie komisjonis –, et kohalikus omavalitsuses on valitud volikogu ikkagi see koht, mille kaudu tehakse kohaliku elu otsused. See ei välista kuidagi seda, et ka saarvaldades on üldkogud, aga see ei peaks küll olema seadusandja ettekirjutatud kohustus. Kui kogukond on olemas, siis ei panda teda seadusega toimima, vaid ta toimib iseenesest. Ja kui ma võtan mingisuguse näite mandrilt, milleks võib olla Rakvere linn, siis mida me peaksime tegema, kui volikogu teeb otsuseid, mis võib-olla osale Rakvere linnarahvast ei meeldi. Mingisugune Rakvere linna üldkogu peaks siis püüdma seda küsimust ümber pöörata. Nii et volikogusse tuleb kas a) kandideerida või b) valida sinna inimesi, kes seisavad oma saare eest. Üldkogu tuleks siiski ka luua, kui kogukond seda ise õigeks peab. Aga meie siin Toompeal ei peaks seda ette kirjutama. Mis puudutab veel Vormsi volikogu, siis selle istungeid kantakse vähemasti kodulehe andmetel üle ka internetis. Nii et ka Rootsis elaval maaomanikul, kui tal keeleoskus on, ei peaks olema keeruline vaadata üle seda, mis volikogus toimub. Ja planeeringuprotsesside koha pealt on seadusandja näinud teiste seadustega ette võimalused, mis puudutavad avalikustamist ja ka ettepanekute tegemist.
Ma arvan, et olen laias laastus selle problemaatika kokku võtnud. Sellesama väikesaarte temaatika kohta teeb Kaja Kärner ka ühe raadiosaate. Ma ei tea, millal see eetris on, aga täna seda igatahes lindistatakse. Nii et huvilised saavad veel omakorda seda kuulata. Olen ka üks, kes on sinna debateerima kutsutud.
Nüüd otsustest, mis komisjon tegi peale muudatusettepanekute sõnastamist. Ettepanek oli see punkt tänasesse päevakorda panna ja seda täiskogus arutada. Siin me oleme. Meie ettepanek on ka eelnõu teine lugemine lõpetada (selle poolt oli 9 liiget, 1 oli erapooletu). Kui teine lugemine lõpetatakse, on meie ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele 6. detsembriks ja viia läbi ka lõpphääletus (ka selle poolt oli 9 inimest, erapooletuid 1). Selline lugu. Vastan küsimustele.

10:34 Aseesimees Enn Eesmaa
Enne esimest küsimust saalist tahan ma ise esitada täpsustava küsimuse. Härra ettekandja, te mainisite muudatusettepanekutest rääkides muu hulgas ka kolmandat muudatusettepanekut. See materjal, mis on meie laudadel, käsitleb kahte muudatusettepanekut. Kas ma olen õigel teel, kui saan aru nii, et kuna mõlemad muudatusettepanekud on sisuliselt kaheosalised, siis teise muudatusettepaneku teine osa oli teie ettekandes n-ö kolmas muudatusettepanek?

10:34 Marko Pomerants
Saate õigesti aru.

10:34 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänan! Toomas Kivimägi.

10:34 Toomas Kivimägi
Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud põhiseaduskomisjoni esimees! Minu küsimus on ajendatud seletuskirjast. Kas põhiseaduskomisjon ja Eesti Saarte Kogu elavad paralleelmaailmades? Ma leidsin seletuskirjast, et Eesti Saarte Kogu on teinud kokku üheksa ettepanekut, aga mitte ühtki neist ei ole arvestatud. Või on tegemist Eesti Saarte Kogu asjatundmatusega?

10:35 Marko Pomerants
Aitüma! Mina arvan, et põhikonflikt tulenebki sellest, mida ma püüdsin kirjeldada ennekõike rahvastiku- või kogukonnakriteeriumina. Minule seletamatul moel on saarte kogu soovinud ühelt poolt erinevate

küsimuste hästi detailset reguleerimist seaduses ja teisest küljest ka väikesaari puudutavate riigi kohustuste või kaalumiskohtade sissekirjutamist eri seadustesse. Praegu juhtus lihtsalt arutelu tulemusena nii, et need ettepanekud ei leidnud meil komisjonis toetust. Kõik ütlevad, et Riigikogu ei peaks olema kummitempel. Nii et kui Riigikogu seadusandjana arutab küsimusi sisuliselt ja leiab, et ettepanekud ei peaks seaduseks saama, siis ta tegutseb ju täiesti adekvaatselt oma pädevuse piires. Teinekord võivad arusaamad ka kokku minna. Liiklusseaduse muudatus on selline näide, kus arusaamad on ühesugused.

10:36 Aseesimees Enn Eesmaa
Artur Talvik.

10:36 Artur Talvik
Aitäh, eesistuja! Hea Marko! Üldkogu võetakse nüüd seadusest välja, kohalik omavalitsus peab justkui asju otsustama. Toon näiteks Naissaare, mis on Viimsi valda kuuluv väikesaar. Kui Naissaare otsuseid hakatakse tegema Viimsis, kus võib-olla volikogusse ei kuulu ühtegi saare elanikku, siis see, kui te võtate üldkogu seadusest välja, võtab saare elanikelt igasuguse kaitsemehhanismi ära. Kas siin ei ole mingit loogikaviga? Mingi kaitse peaks saarte elanikel siiski olema.

10:37 Marko Pomerants
See paindlikkuse klausel puudutab saarvaldasid. Kui me toome näiteks Naissaare, siis tegemist ei ole kohaliku omavalitsusega. See on väikesaar, mis asub ühe valla territooriumil, ja soovin jõudu üldkogude tegemiseks edaspidigi.

10:37 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

10:37 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma olen põhiseaduskomisjonis korduvalt nende arutelude juures olnud ja väsimuseni küsinud, miks Eesti Saarte Kogust teerulliga üle sõidetakse. Praegu jälgib sinu esinemist ka Mark Soosaar. Võib-olla sa pöördud tema poole ja ütled, miks ei ole saarte kogu arvamusi siiski arvestatud? Kas see on mõttetu seltskond, kes varsti peab oma 25. aastapäeva? Ja see on pidevalt nii olnud. Miks on see nii, et Toompea otsustab, aga väikesaarte kogu on mingi mõttetu organisatsioon, kes esitab üheksa ettepanekut? Muuseas, seletuskirjas on öeldud "rida ettepanekuid". Kihnu puhul on öeldud, et ettepanekuid on viis. Miks nii?

10:38 Marko Pomerants
Aitüma! Artur Talvik läks natuke segadusse, ma püüan siis täiendada. Inimesed on võib-olla liialt üldistanud seda, mis puudutab saarvaldades paindlikkuse tekitamist. Neid on kolm: Vormsi, Kihnu ja Ruhnu. Teistel saartel on üldkogu ikka seaduses ette nähtud institutsioon. Kindlasti ei arva Riigikogu põhiseaduskomisjon – ja ma eeldan, et ka Riigikogu täiskogu –, et saarte kogu on mõttetu organisatsioon. Ka siis mitte, kui ta on 25 aastat vana.
Tean Mark Soosaart ja olen temaga ka ühes Riigikogu komisjonis koos töötanud. Kindlasti on Margi enda üheks n-ö tööjooneks see, et väikesaari puudutav oleks eri seadustes väga detailselt reguleeritud. Ma arvan, et seadusandja, kes vaatab riiki kui tervikut ja kes on jõudnud 21. sajandi 17. aastasse, võiks jätkuvalt toetada seda arusaama, et kõike ei pea Toompeal detailselt ette kirjutama. Kui kogukonnad toimivad saartel, siis nad toimivad ilma seaduse sunnita. See on nagu naabritega: kui on hea naaber, siis sul asjad sujuvad, kui oled naabriga tülis, ei aita seadus ka. Teinekord aitab politsei.

10:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

10:40 Urmas Kruuse
Aitäh, väga auväärt istungi juhataja! Hea ettekandja! Minuaegsetele ei ole siin mingit üllatust või uudist – veoautokastis oli päris mõnus sõita ja nii sõideti päris palju. Kas selle liiklusseaduse muudatuse puhul

arutati ka seda, et kui seaduses on teatud leevendused, siis kuidas toimib isikukaitse ja kas on võimalik esitada kaebus peale seda, kui on juhtunud õnnetus, mida me keegi ei soovi? Küsimus ei ole ajendatud tahtest öelda, et seda muudatust ei tohi teha. Aga kas asja on sellisel kombel analüüsitud, et kui päriselus selline juhtum ette tuleb, siis kuidas võiks leida lahenduse?

10:41 Marko Pomerants
Aitüma küsimuse eest! Mis puudutab seda konkreetset liiklusseaduse muudatusettepanekut, siis see on läbi arutatud ühelt poolt Vabariigi Valitsuse liikluskomisjonis ja teiselt poolt sisuliselt ka majanduskomisjonis. Meie oleme selle arutelu tulemi üle võtnud. Kui nüüd tulla sinu konkreetse küsimuse juurde, siis, kui miskit juhtub, on tegemist ikkagi vedaja vastutusega.

10:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Herkel.

10:41 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Minu küsimus puudutab väikesaarte nimistut, st § 1 punkti 3. Saar on justnagu saar siis, kui seal on viis püsielanikku – kui elanike arv langeb alla selle, siis arvatakse ta mingi aja järel väikesaarte nimistust välja. Minu meelest ei lähe saar mitte kuhugi, olgu seal inimesi parasjagu viis või neli. Kas see siin sätestatud igakuine kontroll, et viis inimest oleks olemas, ei ole liig? Kas seda ikka peab nii tihedalt tegema? Ega see ju saart minema ei vii, kui mingil perioodil on seal vähem inimesi. Seda kontrolli võiks natukene harvem teha.

10:42 Marko Pomerants
Aitüma! Kui me filmiklassika, "Mehed ei nuta", poole pöördume, siis teinekord ei pruugi saar isegi olla saar, vaid on nagu rohkem poolsaar. Antud juhtumil ei ole tegemist mitte saare kui geograafilise mõistega, vaid kriteeriumiga, millest alates tuleb riik kohalikule omavalitsusele täiendavalt appi. Ja kui seal on vähem rahvast, siis peab kohalik omavalitsus ikka teenused tagama.
Nüüd selle kontrolli juurde. Tegemist ei ole ju olukorraga, kus Rahandusministeeriumi ametnikud hakkavad käima väikesaartel rahvaloendust tegemas sagedusega kord kuus. Suvel oleks see täitsa lahe ülesanne, siis võiks isegi selle osakonna peaspetsialist olla. Aga tegemist on registripõhise vaatlusega: lähtutud on sellest, et kogu aastast vähemasti pool aastat peab saarel olema see inimeste hulk registripõhiselt tagatud. Kusagil peab see kriteerium ju olema. Kui jälle Vormsi juurde tagasi tulla, siis neil oli ühtedel valimistel isegi valimisliit Talvel Vormsil. See koondas inimesi, kes on valmis ka talvel sellisel saarel nagu Vormsi olema, seal talve üle elama.

10:44 Aseesimees Enn Eesmaa
Helmut Hallemaa.

10:44 Helmut Hallemaa
Aitäh, eesistuja! Hea kolleeg Riigikogus, komisjoni esimees! Küsimus haakub kindlasti selle seaduseelnõuga, aga läheb ka natuke laiemaks. Eesti haldusjaotuse järgi paiknevad maakonnas kõrvuti teatud lõigus iseseisvaks omavalitsuseks muutunud Saaremaa vald, suur väikesaar ehk iseseisev Muhu vald ja väike väikesaar ehk Ruhnu vald. Kas on põhjendatud see, mis on välja tulnud mitmes ettekandes, sõnavõtus ja tegelikult ka siia saali tulnud dokumentides, et Saaremaa vald on justkui Saare maakonna õigusjärglane kõigis oma aspektides? Kõrvuti paiknevad ju ikkagi suur väikesaar Muhu ja suur Saaremaa vald.

10:45 Marko Pomerants
Püsiasustusega väikesaarte seaduse eelnõu selles osas mingit täiendavat muudatust kaasa ei too.

10:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

10:45 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma ikkagi ei saa jätkuvalt aru sellest, kui baleriinid esitavad pöördumise balletiseaduse muutmise kohta, aga meie siin Toompeal ütleme, et teie, baleriinid, teete nii, nagu meie ütleme. Pean silmas saarte kogu, kes on pidevalt öelnud, et seda seadust ei tohiks nii teha ja peaks arvestama ka nende ettepanekuid. On küll arvestatud Kihnu ja teiste saarte arvamust, et neil ei jääks raha vähemaks, aga saarte kogu üheksat ettepanekut ei ole üldse arvestatud. Kas see ikkagi on sinu meelest normaalne? Minu meelest ei ole.

10:46 Marko Pomerants
Aitüma! Kindlasti ei peaks Riigikogu lähtuma oma töös põhimõttest, et anname neile ikkagi midagi, siis nad on vait, sest nad on midagi saanud. Lähtuda tuleks selgest arutelust, ühtede või teiste argumentide kaalutlemisest. Ma ei tea, kas peale minu väljaütlemist saarlased, kes on põhiseaduskomisjonis, üldse enam mingeid hääli saavad. Aga ütlen Rakvere ja n-ö saarevaba inimesena, et ma võin asjadest mitte aru saada, kuid põhiseaduskomisjonis toimus arutelu nende muudatusettepanekute üle, mille tulemuseks oli meie komisjoni liikmete valdav arvamus. Selle taga on üheksa põhiseaduskomisjoni liikme arusaam.

10:47 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

10:47 Urve Tiidus
Aitäh! Lugupeetud komisjoni ettekandja! Me teame seda, et maailm linnastub ja aastaks 2050 elab 70% maakera elanikest linnades. See toob kaasa ka vastupidise protsessi: inimesed otsivad just rahulikke ja üksildasi kohti, mis tähendab seda, et suure tõenäosusega kasvab Eestis saarte elanike arv. See juba näitab kasvutrendi ja kasvab veelgi. Ma küsin selle kohta, et seesama Eesti Saarte Kogu tegi ju terve rea ettepanekuid, mis praegu ei sobinud. Mis teile nendest ettepanekutest kõige rohkem kripeldama jäi? Milliste ettepanekute puhul te võiksite öelda, et tõenäoliselt tulevad need mõne aja pärast uuesti põhiseaduskomisjonis arutusele?

10:48 Marko Pomerants
Aitüma! Ei oska ühtegi neist välja tuua. Mind pole ausalt öeldes pagunid kunagi seganud ega ole ma ka arvanud – see on mu isiklik arvamus, see ei ole mingisugune komisjoni ettekanne –, et kõik mu elus tuleks ette kirjutada. Kui ma tahan midagi kogukonnas korda saata, siis ma teen seda. Seda esiteks. Teiseks, kui peaks välja ja juurde tulema saari, kus inimesed soovivad elada, siis see peaks ju olema ka püsiasustusega väikesaarte fännide unistustega kaasaliikumine. Iga inimene – neid ei pea viie kaupa tulema –, kes on valmis kusagil saarel oma elamise sisse seadma, peaks olema teretulnud ja positiivne nähtus. Ja kui me võtame kas või rahastamise aspekti, siis väikesaarte täiendav toetus tuleb praegu tasandusfondist, mis on suurusjärgus 70 miljonit eurot. Kui neid saari tuleb juurde, siis ei jagata mitte ringi sedasama fikseeritud suurusjärku, poolt miljonit eurot, vaid kõik, sh Rakvere inimesed, panustavad kröömikese, et need väikesaared saaks oma toetuse ja võib-olla ka saarevahi. Mul ei ole sellest kahju. Ja ka väikesaared ei peaks üksteise suhtes kadedust tundma.

10:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

10:49 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga auväärt ettekandja! Osa minu küsimusest tuleneb kolleeg härra Herkeli küsimusest. Kui me räägime bürokraatiast, siis võib-olla läheneks asjale niimoodi, et kui üks väikesaar on eeskujulikult käitunud ja on tuvastatud, et poole aasta jooksul ei ole seal rahvaarv vähenenud, siis ei peaks teda järgmise aasta-kahe jooksul kontrollima. Seda üritatakse rakendada maaelupoliitikas seoses mahetootmisega. Aga kas te põhjendaksite loogikat, millest ma tegelikult lõpuni väga hästi aru ei saanud? Mulle tundub, et kui me räägime viiest inimesest kui kriteeriumist, siis teatud teenuste ja asjade puhul ei ole vahet, kas tegemist on viie, kolme või ühe inimesega. See tähendab seda, et kui me räägime mingist finantsilisest toetussüsteemist ja ülevalhoidmisest, siis tundub see viie inimese kriteerium mõnevõrra asjakohatu. Või ma eksin?

10:50 Marko Pomerants
Aitüma küsimuse eest! Me võime võtta mis tahes seaduse – me kehtestame selliseid kriteeriume iga päev, me tekitame sinna mingisuguseid kokkuleppelisi piire. Mõnikord on see 10 000 eurot, mõnikord on see viis inimest, mõnikord on see 30 kilomeetrit või kaks tundi või pool tundi kooliteed. Ja paraku me ei saa kõikidel nendel juhtumitel öelda, et tegemist on mingi väga süvateadusliku tulemiga.
Selleks kriteeriumiks on võetud viis. On leitud, et see on see koht, kus riik tuleb kohalikule omavalitsusele täiendavalt appi. Me oleme just läbinud kohaliku omavalitsuse reformi. Ka olukorras, kus saarel on neli inimest, peavad nad sinna ja sealt ära saama. Neil peab olema hädaabitelefon, et saaks abi kutsuda jne. Meie seadusandjana oleme loonud ühe täiendava võimaluse. Me oleks võinud selle juti tõmmata ka kümne või nelja peale – printsiibis see asja ei muuda. Küsimus on hästi lihtsustatult öeldes pigem selles, kas saare peal on inimesed või ei ole.

10:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised eelnõu sätete aruteluks. Seda soovi ei ole. Eelnõu 493 kohta on esitatud kaks muudatusettepanekut ja vaatame need üheskoos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Ka teise muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon ja juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Eelnõu 493 kohta esitatud muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 493 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

3. 10:52 Maaparandusseaduse eelnõu (524 SE) esimene lugemine

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa
Kolmas päevakorrapunkt: Vabariigi Valitsuse algatatud maaparandusseaduse eelnõu 524 esimene lugemine. Kutsun kõnepulti maaeluminister Tarmo Tamme. Palun!

10:53 Maaeluminister Tarmo Tamm
Austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teie ees on maaparandusseaduse eelnõu 524, mis on siin esimesel lugemisel. Maaparandusseaduse eelnõu hakati välja töötama 2012. aastal Põllumajandusministeeriumis ja selle koostamise aluseks oli maaparandusseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsus. Vajalike muudatuste rohkuse tõttu otsustati koostamise käigus maaparandusseaduse eelnõu vormistada terviktekstina. See eelnõu ei ole mitte ainult kehtiva seaduse uus redaktsioon, vaid sisuline edasiarendus.
Maaparandusega suurendatakse maatulundusmaa viljelusväärtust ja kaitstakse keskkonda. Sellest tulenevad ka põhilised nõuded maaparandussüsteemile. Selle reguleeriv võrk peab tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja eesvool peab tagama liigvee äravoolu reguleeritavast võrgust. Samas peab süsteem minimeerima hajukoormuse leviku ohu ja eesvool olema võimalikult suure isepuhastusvõimega. Seega püütakse tänapäeval maaparanduse käigus saavutada tasakaal maatulundusmaal toimuva majandustegevuse mõjude ja keskkonnakaitseliste eesmärkide vahel. Arvestades Eesti kliimat ja mullastikku on maaparandus ka tänapäeval möödapääsmatu. Samas on selle sisu, nagu ma eespool välja tõin, varasemaga võrreldes muutunud. Tänapäeval on tõsiasi, et ilma toimivate maaparandussüsteemideta oleks 50% Eesti maatulundusmaa sihtotstarbeline kasutamine liigniiskuse tõttu võimatu. Maaparandus koosneb üldistatuna kahest osast: uute süsteemide ehitamine ja rekonstrueerimine ning olemasolevate süsteemide korrashoidmine. Sellest lähtuvalt on kujundatud ka eelnõu ülesehitus.
Süsteemide ehitamise norme käsitleva peatüki koostamisel võeti eeskujuks ehitusseadustiku normid, niivõrd kui maaparanduse valdkonna eripära seda võimaldab. Süsteemide ehitamisega seotud loamenetlus toimub eelistatult elektrooniliselt maaparandussüsteemide registri kaudu. Sama registri kaudu kooskõlastatakse Põllumajandusametiga ka muid maaparandussüsteemidega seotud tegevusi. Eelnõuga kavandatud regulatsioon parandab eeldatavasti maaparanduse alal tegutsevate ettevõtete heaks töötavate vastutavate spetsialistide kvalifikatsiooni ja tõstab nende vastutust erialases tegevuses. Näiteks peab vastutav spetsialist kas ise tegema asjakohase erialase töö või selle üle kontrollima. Samuti peab ta kinnitama oma õiguslikku seotust ettevõtjaga. Enamikul maaparanduse aladel on

vastutavatele spetsialistidele kehtestatud täienduskoolituse kohustus.
Kuna tänapäeval on uute maaparandussüsteemide ehitamise maht marginaalne, siis seda suurem tähtsus on maaparandussüsteemide korrashoiul. Seetõttu moodustab olulisema osa eelnõu reguleerimisalast olemasolevate süsteemide korrashoid ning süsteemidega seotud õigused ja kohustused. Muu hulgas on maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks sätestatud seal keelatud tegevused. Maaparandushoiu võimaldamiseks on eesvoolule kehtestatud kaitsevööndid. Kuna maaparandussüsteemid paiknevad kümnetel ja isegi sadadel kinnisasjadel, siis on ratsionaalne maaparandushoiu vorm ühistegevus.
Kuigi maaparandusühistu asutamise ja tegevuse põhimõtted on eelnõus üldjoontes sarnased mis kehtivas seaduses, on selles peatükis siiski suhteliselt palju muudatusi. Nimetan olulisemad. Kui kehtiva seaduse kohaselt on maaparandusühistu mittetulundusühing, siis eelnõu kohaselt muudetakse see eriliigiliseks ja eraõiguslikuks juriidiliseks isikuks. Kehandi muutmisvajadus tulenes maaparandusühistutesse kohustusliku kuulumise põhimõtte vastuolust Eesti Vabariigi põhiseaduse § 48 lõike 1 lausega, mis sätestab igaühe õiguse koonduda mittetulundusühingutesse ja -liitudesse. See põhimõte kaitseb ka isiku õigust ühingusse mitte kuuluda ehk sealt vabalt välja astuda. Meenutan, et samal põhimõttel sätestati korteriühistu õiguslik seisund 2018. aasta 1. jaanuaril jõustuvas korteriomandi- ja korteriühistuseaduses. Eelnõu kohaselt tekib maaparandusühistu õigusvõime tema kandmisega maaparandusühistute registrisse, mis on kavandatud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri osana.
Eelnõuga sätestatakse maaparandusühistu asutamise läbimõeldum regulatsioon. Muu hulgas kavandatakse ühistu asutamiseks ettevalmistav koosolek, kus maaparandussüsteemi omanikele selgitatakse ühistu eesmärke ja toimimise põhimõtet, tutvustatakse põhikirja eelnõu ja häälte jagunemise võimalusi üldkoosolekul. Samuti määratakse seal põhikirja muutmisettepanekute esitamise tähtaeg ja asutamiskoosoleku toimumise aeg. Eelnõuga on ühistule kehtestatud ka senisest pikaajalisem ja detailsem tegevuskava ning selgelt on piiritletud juhatuse ja liikmete kohustused ja vastutus. Kuna maaparandusühistu asutamine on vabatahtlik, siis antakse ühistule võimalus enda tegevus lõpetada.
Eelnõu rakendussätetega reguleeritakse muu hulgas kasutusloa andmist süsteemile, mis on senini maaparandussüsteemide registrisse kandmata. Kuna maaparandusühistute registri jagu jõustub võrreldes ülejäänud seadusega pool aastat hiljem, on eelnõus ka regulatsioon, mis tagab üleminekuperioodil olemasolevate ühistute õigusvõime ja asutatavate ühistute registreerimise. Tänan teid ja soovin jõudu eelnõu arutamiseks!

11:00 Aseesimees Enn Eesmaa
See algab kohe Tarmo Kruusimäe küsimusega. Palun!

11:00 Tarmo Kruusimäe
Tänan, hea eestkõneleja! Hea ministrihärra! Kui palju aitab uute maaparandusühistute loomine meid nullbürokraatia eesmärgile lähemale? Ja mis saab nendest maaomanikest, kelle maad on juba piisavalt parandatud ja kes ei vaja ühistulist tegevust?

11:01 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! Ega bürokraatia selle eelnõuga palju ei suurene. Aga selleks, et mingi ala või territoorium oleks terviklikult hõlmatud, peavad ka need maaomanikud, kes kinnitavad, et nendel on kõik korras, ühistuga liituma. Minu meelest ei ole ratsionaalne territoriaalsest tervikust ühte osa välja tuua. Kokku võttes võidavad nad kõik ju sellest, kui kogu ala saab korrastatud ja maaparandussüsteemid töötavad – ega siis kellelegi sellest kahju ei teki.

11:01 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

11:02 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister, kuidas te hindate maaparandusühistute senist tegevust? Ja kas me suudame selle seadusega kõrvaldada mingeid takistavaid tegureid maaparandusühistute töös?

Ühelt poolt läheb neile reeglistik selgemaks, aga kas ja kuidas aitab see seaduseelnõu veel kaasa maaparandusühistute tegevusele?

11:02 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh küsimuse eest! Eelnõu kohaselt muutub maaparandusühistu mittetulundusühingust eraõiguslikuks juriidiliseks isikuks. See, et vorm muutub, ongi põhiline erisus – see seadus sätestab nende tegevuse tulevikus sellisena.

11:02 Aseesimees Enn Eesmaa
Külliki Kübarsepp, palun!

11:03 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea minister, kas ja kuidas kajastate seaduses kahjusid? Näiteks Lõuna-Eesti on praegu totaalselt hädas kobrastega, kes kõik tehtud töö ära nullivad. Ainult labidaga ei ole põllumehel seal mitte midagi peale hakata.

11:03 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! Seaduseelnõu kahjusid ei käsitle, aga see probleem on suur. Kui need ühistud moodustatakse, siis nad peavad koos leidma ka lahenduse, et eesvoolud ja pealevoolud, need süsteemid võiksid töötada. Ma võin isiklikust kogemusest öelda – ma olen mitu kopratammi ära lammutanud, sest tekkinud liigvesi kahjustas minu kinnistut –, et see ongi meie igapäevane tegevus. Kui me tahame loodusega sõbrad olla, siis püüame ka nendega kuidagi koos elada. Kobras on meie looduse üks oluline osis. Ma võin öelda, et ta on ka Põlva maakonna vapiloom. Nii et nendega tuleb sõbralikult läbi saada.

11:04 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Monika Haukanõmm!

11:04 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea minister! Mind huvitab huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine. Vaatasin seletuskirjast, et eelnõu on välja töötatud koostöös maaparandajate seltsi esindajatega, aga ei leidnud seletuskirja juurest kooskõlastustabelit. Kas tõesti tuleks eelnõu lihtsalt kiita, sest mitte ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud? Kuidas toimus huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine või neid ei kaasatud ja eelnõu ei kooskõlastatud? Või oli tõesti kõik nii hästi?

11:04 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! Kindlasti neid kaasati ja nendega ka kooskõlastati. Nagu te kuulsite, hakati seda eelnõu välja töötama 2012. aastal, kui meil oli veel Põllumajandusministeerium. Nii et selle nimel on tehtud viis aastat pingsat tööd. Ju on suudetud kõik erimeelsused ära klaarida, st ei olegi tänaseks päevaks enam mingeid erimeelsusi üles jäänud. Nii et ma arvan, et see on väga hea eelnõu.

11:05 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

11:05 Urve Tiidus
Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Mul on selline küsimus. Siin on öeldud, et maaparandusega tagatakse olukord, kus Eesti maatulundusmaad, mis muidu oleks liiga niiske, saab siiski põllumajanduses kasutada, ja et 50% on seda maad, mida ei saaks ilma maaparanduseta kasutada. Kui see eelnõu seadusena toimima hakkab, siis kui palju on ikkagi reaalselt seda maad, mis just liigniiskuse tõttu jääb sellegipoolest mingi põllukultuuri tootmiseks kasutamata? Siin on nimetatud 50%, aga kas see hakkab siis olema 10% või 20%?

11:06 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! Hea küsimus. Need maaparandussüsteemid on tegelikult suures osas välja ehitatud nõukogude ajal ning meie ülesanne on neid korras hoida ja vaadata, et nad edasi töötaksid. Uute süsteemide

juurdeehitamiseks meil kahjuks palju raha ei ole, põhiliselt läheb raha süsteemide korrashoiuks ja rekonstrueerimiseks. Aga kindlasti oleks meil vaja oluliselt rohkem maid kuivendada ja maaparandussüsteeme ehitada, arvestades ka, kuidas on kliima muutunud, eriti sellel sügisel. Teraviljakasvatajad ja kõik teised nägid, kui tähtsad on eesvoolud ja nende puhastamine. Kindlasti peaks neid süsteeme rohkem olema, aga praegused võimalused panevad piiri ette.

11:06 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

11:06 Urmas Kruuse
Aitäh! Kas selle seaduse valguses, mille järgi peab justkui vorm muutuma paremaks, selleks et asjad päriselus paremini toimiksid, plaanib riik perspektiivis ka täiendavaid vahendeid selle toetuseks, et ühistegevus ei jääks mitte ainult paberi peale, vaid toimuks ka reaalselt?

11:07 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! Eks me neid täiendavaid vahendeid ikka taotleme ja koos parlamendiga on neid väga hea ka riigieelarvesse sisse kirjutada. Praegu on MAK-i kaudu toetus olemas ja suurusjärk on 1,8 miljonit eurot aastas. Kindlasti ei ole need vahendid piisavad, nagu ma juba ütlesin ka teie kolleegile Urve Tiidusele. Need vahendid on selle jaoks, et hoida korras neid süsteeme, mis meil on välja ehitatud. Ja me teame, mis perioodil on need välja ehitatud. Tänapäeval uusi süsteeme eriti ehitatud ei ole. Aga need on kindlasti vajalikud, põllumajandusele hästi tähtsad – suurendavad saagikust, põldude viljakust jne. Eks me püüame neid vahendeid ka järk-järgult suurendada ja võib-olla siis, kui MAK-i kavasid üle vaadatakse, leitakse sellele valdkonnale rohkem vahendeid. See on meie ühine töö.

11:08 Aseesimees Enn Eesmaa
Krista Aru, teine küsimus, palun!

11:08 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Seaduseelnõu § 17 räägib maaparanduse uurimistööst. Kas sellise uurimistöö tegemine eeldab vastavalt isikult ka kindlat kutsetunnistust, kvalifikatsiooni? Edasi on nimetatud, et maaparanduse uurimistöö nõuded kehtestab valdkonnaminister oma konkreetse määrusega, aga kas on ka olemas selle määruse eelprojekt? Kas need nõuded muutuvad praegu kehtivatega võrreldes väga põhimõtteliselt?

11:08 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh, lugupeetud Riigikogu liige! Uutele tegijatele on ette nähtud täienduskoolituse kohustus ja ma arvan, et see ei ole koormav. Eelnõuga on kavandatud täienduskoolituse kohustus ettevõtete heaks töötavatele vastutavatele spetsialistidele neljal maaparandusalal: maaparanduse uurimistöö, nagu te ütlesite, maaparandussüsteemi projekteerimine, maaparanduse ekspertiis ja omanikujärelevalve. Me püüame samal ajal ka neid spetsialiste koolitada. Vahepealsel perioodil jäi sellega tegelemine soiku ja tahame nüüd selle uuesti ellu äratada. See on tegelikult hästi aktuaalne teema ja ka uurimistööde jaoks on täienduskoolitus ette nähtud. Me eeldame, et need inimesed käivad koolitustel.

11:09 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

11:09 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Pearu ja Andrese ajal asi nagu toimis, aga enamik maaparandusobjekte on ju nõukogude ajal tehtud. Praeguseks on see asi soiku jäänud. Minu küsimus on aga konkreetne. Seletuskirja taga ei ole seda tabelit, nagu paljudel eelnõudel on: ettepanekud eri ametkondadelt, keda teema puudutab, ja see, kas neid on arvestatud või mitte. Seletuskirjas on öeldud, et eelnõu on arutatud Põllumajandusametiga, maaülikooliga jne. Kas kõik nende olulisemad ettepanekud on siin sees?

11:10 Maaeluminister Tarmo Tamm
Aitäh! See on selles mõttes hea eelnõu, et siin on kõik ettepanekud sees. Nagu ma teie kolleegile vastates juba ütlesin, on seda arutatud viis aastat. 2012. aastal hakati seda eelnõu arutama, kui meil oli veel olemas Põllumajandusministeerium, ja viie aastaga on suudetud sealt kõik ebakõlad välja rookida. Tegelikult on see eelnõu, mis peaks kõigile meeldima.

11:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh, austatud minister! Juhtivkomisjoni ettekande teeb maaelukomisjoni esimees Aivar Kokk.

11:11 Aivar Kokk
Hea juhataja! Head kolleegid! Riigikogu maaelukomisjon arutas seda teemat 23. oktoobril. Kohale olid kutsutud maaeluminister Tarmo Tamm, Maaeluministeeriumi asekantsler Marko Gorban ning maaelu arengu osakonna maaparanduse ja maakasutuse büroo peaspetsialist Olev Krist. Olev Krist andis ülevaate maaparandusseaduse eelnõust. Ta märkis, et seaduseelnõu on seotud ehitamise valdkonda reguleeriva ehitusseadustikuga. Peamine muudatus puudutab maaparandushoiu ja maaparandusühistu regulatsiooni, mille kohaselt ei ole maaparandusühistud enam mittetulundusühingud, vaid eraõiguslikud juriidilised isikud. Maaparandusühistuid oli 2016. aasta seisuga umbes 200. Komisjonis esitati arvukalt küsimusi, millele enamiku vastustest andis Olev Krist. Komisjon otsustas teha ettepaneku võtta eelnõu 524 täiskogu päevakorda 21. novembriks, määrata eelnõu ettekandjaks teie ees kõneleja, teha ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata eelnõu muudatusettepanekute tähtajaks vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele kümme tööpäeva. Kõik otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

11:12 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Avan läbirääkimised kõigile soovijaile. Ka seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek, nagu kuulsite, on eelnõu 524 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määran eelnõu 524 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks tõepoolest kümme tööpäeva, st 5. detsembri kell 17.15.

---

4. 11:13 Ühistranspordiseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (509 SE) esimene lugemine

11:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane neljas päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud ühistranspordiseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 509 esimene lugemine. Kutsun ettekandjaks Riigikogu liikme Urve Tiiduse. Palun!

11:13 Urve Tiidus
Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! 19. septembril algatas Reformierakonna fraktsioon ühistranspordiseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Mida sellega soovitakse muuta? Kahe seaduse muutmisega nähakse ette suursaarte kohalikele omavalitsustele võimalus ise korraldada parvlaeva- ja lennuliiklust. Suursaarte all mõeldakse siin Saaremaad, Muhumaad ja Hiiumaad. Miks on seda seaduste muutmist vaja? Eelnõu on ajendatud haldusreformi järel kujunenud objektiivsest olukorrast, kus omavalitsused on suuremad ja võimekamad. See oli muuseas haldusreformi üks peamisi eesmärke. Uue, võimekama omavalitsuse kätte kontsentreerub muu hulgas arvestatav hulk informatsiooni ja teadmist elanike vajadustest, soovidest ja ambitsioonidest, ka seoses transpordiühenduse korraldamisega. Loomulikult info uueneb pidevalt ning on sellisena hea lähtekoht ühenduste järjest parema kvaliteedi tagamiseks ja muutuvale nõudlusele kiireks reageerimiseks.
Ameerika avastamist see eelnõu muidugi ette ei näe ja saarlased Santa Mariat ehitama ei hakka. Küll on algatajad veendunud, et eelnõu haakub suurepäraselt Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga. Harta üks oluline põhimõte on lähimus- ehk subsidiaarsusprintsiip. Selle kohaselt tuleks poliitilised otsused teha madalaimal võimalikul haldus- ja poliitilisel tasandil, st võimalikult lähedal kodanikele. Miski ei ole

aga kodanikele veel lähemal kui kohalik omavalitsus. Eelnõuga soovitakse kohalikule omavalitsusele juurde anda õigusi ja finantsvahendeid, et oleks võimalik korraldada oma inimeste, samuti külaliste transporti suursaarte ja mandri vahel veel paremini kui seni.
Kui keegi teeb nüüd rutaka järelduse, et saarlased tahavad raha juurde, siis nii see ei ole. Nagu seletuskirjas on öeldud, tahetakse korraldada parvlaeva- ja lennuliiklust elanike vajadustele ja ootustele vastavaks, olgu selleks parvlaevagraafikute tihedus, reisimise tipptundide ja rahvarohkete sündmustega arvestamine vms. Kõik see kajastub ühistranspordiseaduse muudatusena.
Toon eraldi esile selle muudatuse, mis teeb võimalikuks parvlaeva- ja lennuliikluse korraldamise koostöös teiste omavalitsustega, omavalitsuste liiduga ning riigi ehk Maanteeameti ja ministeeriumiga. Rõhk on sõnal "koostöö". Põhimõtet, et parvlaevaliikluse korraldamist rahastatakse riigieelarvest, ei soovita muuta. Olgu aga korra veel üle öeldud, et kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, mida omavalitsuste rahvas teab KOKS-i nime all, saab täienduse, mille järgi on suursaarte parvlaeva- ja lennuliikluse korraldamine kohaliku omavalitsuse ülesanne. Nii lihtne eelnõu sisu kokku võttes ongi. Tahetakse pakkuda kiiremat ja omavalitsuse juhitud otsustusprotsessi ning kvaliteetsemat teenust. Lisaraha juurde ei küsita. Nagu eelnõus öeldud, riigieelarve tulude ja kulude kasvu seadusmuudatus ette ei näe. Toimub tööjaotuse ümberkorraldus Maanteeameti ja kohaliku omavalitsuse vahel.
Meie eelnõu mõtet toetab ka põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, kus öeldakse: "Riiklikke ülesandeid peab põhimõtteliselt täitma riik. Teatud juhtudel on aga KOV-le riigi ülesannete täitmiseks delegeerimine avalikke huve silmas pidades otstarbekas, võimaldades tagada nende täitmist kõikjal riigi territooriumil kohalikust olukorrast hästi informeeritud ja kergesti kättesaadavate valla- ja linnaametnike poolt suhteliselt väiksemate kuludega. Võimalik on nii ülesande-valdkonna kui ka osaülesande delegeerimine."
Sellele eelnõu mõttele saab tuge ka kohaliku omavalitsuse asjatundja Märt Molli väljendatud seisukohast. See ei käi küll konkreetselt selle eelnõu kohta, aga Moll on varem öelnud, et pädevuste ja ülesannete omamine ei peaks olema mitte üksnes kohustus, vaid ka õigus.
Midagi liiga uudislikku ei tohiks selles eelnõus olla ka valitsuskoalitsioonile, sest kevadest meenub mulle riigihalduse ministri Mihhail Korbi arvamus, et kohalikele omavalitsustele võiks tulevikus üle anda ka praeguste riigigümnaasiumide pidamise. Hoolimata sellest, mis reaktsiooni see eelnõu tekitab, on mõistlik seda mõtet kaaluda. Eelnõuga seoses on ka Saaremaa vallavolikogu teinud 3. novembril avalduse, mille viimane lõik ütleb nii: "Sellest tulenevalt ootame Riigikogult, et seadusloomes arvestatakse Saaremaa inimeste ootuste ja ettepanekutega mandri ja Saaremaa vaheliste transpordiühenduste korraldamisel, luues neile õiguslikud võimalused olla protsessi juba algstaadiumis kaasatud." Sellega ma lõpetan. Suur tänu tähelepanu eest!

11:18 Aseesimees Enn Eesmaa
Esimese küsimuse ettekandjale esitab Külliki Kübarsepp. Palun!

11:18 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Palun, kas sa avaksid natukene selle praeguse probleemi olemust. Ma saan aru, et teie ettepanek on tingitud sellest, et parvlaeva- ja lennuliikluse korraldus ei vasta kohalike inimeste vajadusele ning teenusepakkujatega on tõrkeid. Palun kirjelda, mis on see järeldus, miks ei ole suudetud koostööd senise teenusepakkujaga ellu viia!

11:19 Urve Tiidus
Aitäh küsijale! Ütleme niimoodi, et seda probleemi siin lahkama hakata ei oleks võib-olla praegu päris õige aeg ega koht. Aja jooksul läheb teenus kogu aeg paremaks ja inimesed õpivad, ka praegused organiseerijad aeg-ajalt pöörduvad ja küsivad, kuidas saaks paremini jne. Iseenesest on see eelnõu ajendatud ikkagi haldusreformi tulemusest. Saaremaa on nüüd üks omavalitsus, seega võimekam ja tõenäoliselt resultatiivsem kui kõik need varasemad üle kümne omavalitsuse. Seal on tahe teha tööd oma saare ja valla huvides, nii vallaelanike kui ka saart külastavate inimeste huvides. See on põhilähtekoht. Mitte see, et me nüüd selle eelnõuga lahendame tohutult mingisuguseid probleeme. Teatavasti on ühendused saarte ja mandri ning ka saarte endi vahel pidevalt muutuvas protsessis. Siin ei saa ühtegi süsteemi lõplikult, ütleme, ideaalsena välja arendada. Saaremaa inimestel on arusaam või vähemasti selle eelnõu esitajatel on niisugune arusaam, et saab teha kiiremini, operatiivsemalt, paremas koostöös ja tulemuslikumalt. Me soovime, et saarte elanike arv kasvaks ja ettevõtlusel läheks

veel paremini kui seni. See tähendab ka seda, et kõik kommunikatsioonid peavad olema veel paremad kui seni.

11:20 Aseesimees Enn Eesmaa
Jaanus Marrandi.

11:20 Jaanus Marrandi
Tänan! Lugupeetud ettekandja! Selle eelnõu idee on ääretult sümpaatne, nii nagu ka see lõik, mille te vallavolikogu pöördumisest ette lugesite. Need põhimõtted on kõik väga-väga arusaadavad. Aga selle eelnõuga seoses kerkib siiski üks küsimus, just tehnilise vormistamise koha pealt, ja see puudutab kohe esimest punkti, mis ütleb, et suursaare omavalitsusorgan võib korraldada ühendust saarte ja mandri vahel. Tegelikult on ju tegemist riigi dotatsiooniga, st riik peab seda korraldama. Korraldamine on väga selge asi – kui on vaja korraldada, siis peab seda tegema. Kas praeguse eelnõu järgi ei teki just natuke ebamäärasust? Kui üks peab korraldama ja teine võib korraldada, siis tekib hoopis küsimus, kes päriselt korraldab. Seetõttu selle eelnõu sõnastus siin ei ole korrektne.

11:21 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud Marrandi! Teie käsitluses on isegi oma tõetera sees. Aga ma natukene täpsustan, et sõna "võib" on siin kasutatud sellepärast, et me ei ole täpselt kursis sellega, mida mõtlevad inimesed Hiiumaal ja Muhumaal, mis on ka suursaared. Saarlased on veendunud, et nad saavad selle asjaga hakkama. Kuna aga ka Muhumaa ja Hiiumaa on siiski kaasatud kogu sellesse transpordisüsteemi, jääb ikkagi vaba valik – kui saarel on tahtmine olemas, siis võib riik temale selle kohustuse anda. Kui saarel seda vaba tahet ei ole – ma ei hakka siin praegu isegi hindama nende tahtmisi või ka võimekust –, siis võib see jääda ka riigi kätte. Ütleme niimoodi, et see on selline proaktiivne tahe näidata välja, et Saaremaal on soovi selles asjas rohkem kaasa rääkida ja võib-olla ka kogu see korraldus oma kätte haarata.

11:22 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Metsoja.

11:23 Andres Metsoja
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kindlasti tunnustan saarlaste suurt otsust minna edasi maakonna ehk ühe omavalitsuse kontekstis. Ometi, kui me vaatame minevikku, ei ole Saaremaal millegipärast moodustunud ühistranspordikeskust. Kui me vaatame ka näiteks kogu ühistranspordi korraldust, mida maavalitsus on koordineerinud, siis ei ole saarlased sinna ka piletitulu väga palju sisse pannud ega andnud lisatoetust liinivõrgu tugevdamiseks. Kas see konkreetne ettepanek selles eelnõus toob uuele omavalitsusele kaasa ka kohustuse ise täiendavalt rahaliselt panustada? Tegelikult Saaremaal ühistranspordikeskust kui sellist moodustama ei pea, nagu ma aru saan, kuna maakond on üks omavalitsus. Millised on siis need kulud, mida omavalitsus ise selle tegevusega seonduvalt ette näeb?

11:23 Urve Tiidus
Aitäh selle küsimuse eest! Meenutan seda, mida ma oma ettekandes ütlesin. Teie küsimuses peitub selline tõdemus, et tõenäoliselt kulud kasvavad, võrreldes praegusega, sest me räägime parvlaeva- ja lennuliikluse korraldamisest. Jah, kui nad kasvavad, siis me ei saa ära unustada seda, et riik siiski osaliselt rahastab. Suur osa tulust tuleb omatulust, piletitulust. Omavalitsuse võimalustest ja tahtest ise rahastada saab rääkida siiski sel juhul, kui see eelnõu edeneb ja me jõuame eelarveläbirääkimisteni. Ei saa öelda, et Saaremaa vald ei ole huvitatud ise panustamisest. Saaremaa huvi on see, et inimesed tuleksid Saaremaale, et liiklus oleks ideaalselt korraldatud ja et kommunikatsioonid toimiksid. Juba seesama asi motiveerib neid siiski ka rahaliselt panustama, aga see ei saa esialgu olla mingisugune kosmiline kasv ega hüpe rahastamise poole pealt.

11:25 Aseesimees Enn Eesmaa
Eiki Nestor.

11:25 Eiki Nestor
Südamest austatud Saaremaa saadik! Mulle on see probleem, kust see eelnõu on tekkinud, täiesti selge. Aga lahendusega iseenesest on tõesti nii, et kohustused on üks asi ja õigused teine asi. Kui saarlastel on raha, siis te võite ju mitte ainult parv- ja lennuliiklust korraldada, vaid minu poolest kas või raketi Kuule saata, kui kellelgi see võimalus on. Järsku on lahendus selles, kui me leiame kahele omavalitsusele – Saaremaale ja Hiiumaale – võimaluse kõigi nende probleemidega tegelemisel kaasa lüüa, aga korralduslik pool ja kinnimaksmine jääb ikkagi riigile. Saarlased ja hiidlased saaksid omavalitsuse tasemel oma sõna sekka öelda.

11:26 Urve Tiidus
Suur tänu küsijale! Ma saan aru, et hiidlased ja saarlased siin kindlasti ühise keele leiavad, nagu te oma küsimuse asetuses ütlesite. Me oleme esitanud praegu niisuguse eelnõu, mille sisu on tööjaotuse ümberkorraldus Maanteeameti ja kohaliku omavalitsuse vahel. Veel lihtsamalt öeldes, me tahame rohkem tööd teha seal Saaremaal, saare peal, et kommunikatsioonid hästi toimiksid. Kui asi peaks edasi minema selliselt, et riik tahab ikkagi kõike ise teha ja nende teemadega tegelemine jääb Maanteeametile, mis on ka üks valikuvariant, siis loomulikult on saarlastel huvi rohkem kaasa rääkida, ega see ei kao kuskile. Siin võib tuua Läänemere saartelt ka näiteid, et niisugune koostöö ja kaasa rääkimise võimalus on neil üldiselt intensiivsem kui praegu Eestis. Aga siin oli Saaremaa vallavolikogu avaldus, millele ükski fraktsioon ei olnud vastu. Teatavasti te veate Saaremaa vallavolikogu koosseisu. Nii et eks siis saal otsustab, mis me teeme.

11:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Monika Haukanõmm!

11:27 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea ettekandja! Väga sümpaatne algatus – kes ikka peab oma saare elanike ja turistide õiguste eest seisma kui mitte kohalik omavalitsus. Ma paluksin aga natuke selgitust. 1. jaanuarist hakkab kehtima uus ühistranspordiseadus, mis paneb lennu- ja parvlaevaliikluse korralduse Maanteeametile. Tegelikult me ju ei tea täpselt, kuidas see asi sujuma hakkab, ja võib-olla on natuke ennatlik täna seda eelnõu esitada. Ehk võiks alustada sellest, et teha rohkem koostööd. Sellepärast et kui praam jõuab mingil kellaajal sadamasse, siis tuleb edasi korraldada veel muud transporti, et need asjad hästi lingiksid omavahel. Võib-olla see on ikkagi selline koostöö koht, et ideaalses korras oma huvisid kaitsta Maanteeametiga. Praegu me justkui eeldamegi, et mingit koostööd ei tule.

11:28 Urve Tiidus
Teie näete seda asja selle eelnõu põhjal selliselt, et koostööd justkui ei tule. Isiklikult ütlen, koostööd hindava inimesena, et koostöö on alati võimalik ja küll ta ka tuleb, kui osapooled tahavad. Kui seda ei taheta, siis on alati keeruline. Nüüd, te ütlesite, et see on nagu ennatlik ja me ei ole justkui kursis, kuidas 1. jaanuarist see olukord kõik läheb ja kas tekib üldse mingisuguseid tõrkeid. Võib-olla on teil õigus, aga igal juhul on eelnõu praegu laual sellisena ja seda ma muuta ei saa.

11:29 Aseesimees Enn Eesmaa
Helmut Hallemaa.

11:29 Helmut Hallemaa
Aitäh, eesistuja! Hea kolleeg Saaremaalt! Kõigepealt tunnustan saarlaste suurelt mõtlemist. Mul on endal ka isiklik puutumus Saaremaaga, tegelikult jalg on maas seal täiesti. Aga mu küsimus on kahetine. Ühest küljest, kas te arutasite ka teisi koostöövorme, näiteks seda, et mitte võtta seda omavalitsuse peale, vaid nii nagu Eiki Nestorgi küsis, oleks riigiga mingi ühisvorm Hiiumaal, Saaremaal ja võib-olla veel mõnel saarel, et korraldada ühistransporti, lennuliiklust, parvlaevaliiklust ja tulevikus võib-olla ka raketiliiklust? Ja teine küsimus. Saaremaa vald ei ole siiski Saare maakonna täies piiris õigusjärglane, sest seal vahel on tegelikult omavalitsusena suur väikesaar ehk Muhu. Praamid maabuvad ju tegelikult Muhumaal. Kuidas see koostöö nende eri omavalitsuste vahel – Saaremaa ja teiste varem Saare maakonda kuulunud omavalitsuste vahel – selles küsimuses toimib?

11:30 Urve Tiidus
Ma ütleksin niimoodi, et rakettide kosmosesse saatmise koostööd me ei ole arutanud ja vaevalt et see kunagi päevakorda tuleb, kuigi ei tea. See märkus, et praamid silduvad hoopis Muhu saare sadamates, on ka õige. Siin on ju väljendatud ka arvamust – ma tean, et hiljem komisjoni esindaja ütleb seda –, et seotud on ka mandri sadamad. See on muidu koondatud ühte äriühingusse, mille nimi on Saarte Liinid. Praegu ei ole koostöövariante veel väga süvenenult arutatud. Põhiliselt on olnud päevakorras tööjaotuste teema. Loomulikult, eelnõu näeb siiski ette koostöö edendamist kõigi nende osapoolte vahel: suursaared, omavalitsuste liit, Maanteeamet ja ministeerium. Mööndakse, et koostöö on tähtis ja ilma selleta oleks võimatu parandada kommunikatsiooni, mille suhtes elanikel ja külalistel on ootus, et see läheb kogu aeg järjest paremaks. Ongi läinud paremaks, aga sellega seoses kasvavad ka ootused, midagi pole teha.

11:31 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

11:31 Urmas Kruuse
Aitäh, auväärt istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kui me vaatame riigi ja omavalitsuse suhet, siis ei ole meil praeguses praktikas ju midagi üleloomulikku. Riik eraldab teatud raha selleks, et kohalik omavalitsus midagi korraldaks. Minu jaoks ei ole argument see, et riik nagunii annab raha ja seetõttu ei oleks teil mõistlik ise midagi korraldada. Ilmselt oli rakettide lennutamise jutt mõeldud selleks, et panna teid puldis proovile ja vaadata, kas te närv ikka vastu peab. Kui see oluline algatus jääb realiseerimata, sest ta ei saa toetust – minu jaoks oleks see märgiline selles mõttes, et see annaks saarlastele võimaluse müüte murda ja öelda, et eestlased saavad kohapeal hakkama ka väga suurte asjadega –, siis mis võiks olla põhjus, et konkreetne eelnõu jääb ilma toetuseta?

11:32 Urve Tiidus
Aitäh selle küsimuse eest! Nagu ma ütlesin, tuleb komisjoni ettekandja, kes natuke täpsustab. Teatavasti küsitakse eelnõude kohta ka Vabariigi Valitsuse arvamust, seda te kuulete härra Sultsilt. Võib-olla sealt tuleb mingi vastus teie küsimusele, miks see võib jääda toetuseta. Iseenesest selline, kuidas öelda, natuke saarelik seisukoht on see, et saartel on teatud geograafiline eelis, aga peale selle võib-olla ka selline vaimne võimalus, et eraldatus sunnib inimesi siiski natukene rohkem muutusi otsima. Kuigi seal mere taga tundub, et asjad kõik lähevad, stabiilselt sujuvad ja pole nii tähtis neid muutusi teha, siis igapäevaelu toob kogu aeg esile muutusi. Miks mitte vaadata asja selle kandi pealt, et parvlaeva- ja lennuliikluse korraldamine on kõik saare inimeste käes. Mitte Maanteeametis, vaid saare peal. Eks neid viise ja vorme, kuidas tarku inimesi sinna ümber istutada või neid kohapeal koolitada, on mitmeid. Ma ei oska siin küll võib-olla nii hästi detailidesse minna. Vaat selline asi.

11:34 Aseesimees Enn Eesmaa
Eiki Nestor, teine küsimus.

11:34 Eiki Nestor
Jumala pärast, mul ei olnud soovi panna kedagi proovile. Hiiumaa vallavolikogu võtab vastu otsuse neljapäeval. Sisu on sama ja ma väga toetan seda avaldust. Aga asi on ju väga lihtne. Mõistlik on teha asju sellisel moel, et n-ö rahakott ja korraldaja on üks ja sama. Kui ühed korraldavad ja teised maksavad, siis ei tule enamasti midagi välja. Praegusel juhul on maavalitsuste kadumise tõttu vaja leida niisugune kokkupuutepunkt riigi kui korraldaja – kes vastutab selle eest, et kõik, kellel vaja, jõuavad Saaremaale ja Hiiumaale kohale – ning kohalike huvide vahel. Lahendus võib olla hoopis miski muu. Kas sa oled nõus koostööd jätkama, et lahendus leida?

11:35 Urve Tiidus
Jah, suur tänu! Mul oli hea meel kuulda seda, et Hiiumaa teeb neljapäeval ka avalduse võimaliku muudatuse toetuseks. See on väga kena. Kui te ütlesite, et rahakott ja korraldaja peavad olema üks ja sama, siis mis oleks veel lihtsam, kui anda rahakott kaasa sellele variandile, mis me oleme välja pakkunud.

11:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

11:35 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Tegelikult see on ju selline tehniline eelnõu – koostöö korralduslik pool, kuidas paremini hakkama saada – ja see peaks olema täiesti reaalne. Aga minu küsimus on selline: kas sind ei tee murelikuks see, et kui me siin enne arutasime väikesaarte eelnõu, siis tõmmati saarte kogu arvamusele vesi peale? Saarlased võivad arvata, mida tahavad, aga meie pärast ütleme, et me teame paremini.

11:36 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud Peeter Ernits! Võib-olla siis õpime sellest eelmisest korrast ja praegu enam ei tõmba vett peale, kui me hääletame. Oleme poolt.

11:36 Aseesimees Enn Eesmaa
Mart Helme.

11:36 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ma kisun nüüd küll natuke teise ooperisse. Ma kuulan siin seda küsimuste-vastuste tulevärki ja mul kogu aeg tagaajus kripeldab, kas need kõik ei ole lõppkokkuvõttes ikkagi poolikud lahendused. Kas ei peaks hakkama tõsiselt tegelema ettevalmistustega Saaremaa ja mandri vahelise püsiühenduse loomiseks silla või tunneli näol? Loomulikult ei saa seda teha saarlaste tahte vastaselt. Kas on tehtud mõni uurimus, mis ütleb, kui suur protsent saarlasi toetaks püsiühendust või kui paljud oleks selle vastu?

11:37 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud Mart Helme! See on väga loogiline jätk selle eelnõu teemale. Püsiühenduse teema on ajaloos esimest korda olnud päevakorras 19. sajandi lõpus. Siis on seda teemat kunagi 1970-ndatel natukene, põgusalt puudutatud, aga siis oli teine ühiskonnakord ja see ei läinud edasi. Aga nüüd, taasiseseisvumise algusaegadel võeti see uuesti väga tõsiselt päevakorda ja tehti keskkonnamõjude hinnang. Tollane hinnang on minu meelest Maanteeameti leheküljel olemas, sealt saab seda vaadata. Lõppkokkuvõttes see ei takista püsiühenduse rajamist. Mitmel korral on küsitud ka inimeste arvamust – kas nad tahaksid, et Saaremaa ei jää enam saareks, vaid muutub poolsaareks, kui tekib püsiühendus. Osa inimesi väidab, et püsiühendus muudab saare poolsaareks, kuigi sellele võib vastu vaielda, sest silla saab ju ka mingil hetkel kinni panna ja saare ikkagi alles jätta. See on niisugune teoreetiline käsitlus. Arvamused püsiühenduse vajadusest on aja jooksul natukene muutunud. Mul ei ole kõik faktid täpselt meeles. Igal juhul on olnud niisugune tõus – püsiühenduse suhtes positiivne hoiak –, aga siis jälle, nagu ikka arvamused muutuvad erinevate seisukohtade ilmsikstulekul, selline arvamus, et ikkagi on hea, kui me oleme eraldatuna saare peal. Õigupoolest muutus arvamus väga palju siis, kui ehitati esimesed suured parvlaevad ja tekkis uus üleveo kvaliteet. Siis sillaidee justkui natukene hajus. Vahepeal oli ju ka lootus, et äkki on Euroopa Liit valmis seda kuidagi kaasrahastama. Kuulati maad ja otsiti, kas erainvestorid oleksid valmis sinna panustama. Selliseid asju aga ei olnud, Euroopa Liidust ka raha ei saadud. Tulid uued parvlaevad ning sõidu- ja teenusekvaliteet muutus. Nii et see arutelu on praeguseks vaibunud.
Ma olen üsna kindel, et püsiühenduse teema kerkib uuesti esile, aga ilmselt mitte enne kui 25–30 aasta pärast, võib-olla natuke varem. Igal juhul ega see teema päevakorrast maas ei ole, eriti kui me vaatame, mis toimub praegu Soome lahel Helsingi ja Tallinna vahelise ühendusega. Tänapäeval, kui tehniliselt on võimalik inseneritarkuse ja -teadmiste abil üsna kergesti püsiühendusi rajada, tuleb see varem või hiljem tuleb uuesti päevakorda, aga kindlasti mitte lähema 10–15 aasta jooksul.
Mulle meenub üks seik, mille ma siiski ära mainin, kuna te küsisite püsiühenduse kohta. Ma olen sellest ka varem rääkinud. Kunagi käis Saaremaal üks suur Hiina ametlik delegatsioon. Siis oli püsiühenduse teema väga teravalt päevakorral ja nad ütlesid niimoodi: "Aa, te tahate silda ehitada? Kutsuge meid, me teeme kolme aastaga valmis." Aga siis nad küsisid veel, kui palju meil saarel inimesi on, kas miljon ikka on. Me ütlesime, et ei ole. Tookord, jah, oli niisugune lugu.

11:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Helmut Hallemaa.

11:40 Helmut Hallemaa
Hea eesistuja! Hea kolleeg Urve Tiidus! Ei tahtnud mina ka sind sugugi proovile panna. Pigem oli see ooperist, et ei pea poliitikat tegema väga tõsise näoga ega nutunäoga, sellepärast oli see raketi sinna juurde toomine. Aga küsimus on sisuline. Nüüd selgus, et Hiiumaa teeb järgmisel nädalal samasuguse ettepaneku, ja su enda vastustest tuli ju välja, et siia on kaasatud ka mandri pool ehk Pärnumaa ja Läänemaa. Kas ei peaks ikkagi arutama ja kas teie konkreetselt ei ole arutanud võimalusi koostööks hoopis laiemas diapasoonis, koos riigiga? See on siiski riiklikult garanteeritav teenus. Mitte maksmises ei ole küsimus, vaid selles, et see on tagatav teenus, ning mitte ainult saarlastele, vaid ka teistele. Teine küsimus on veel jätkuna selline: kuidas te olete rahul Maanteeameti praeguse teenindusega? Mis on põhihädad ja kuidas saaks seda kõike olemasolevas raamistikus paremaks teha?

11:41 Urve Tiidus
Aitäh! Kui lõpust alustada, siis vastan sellele, kuidas ma praeguse parvlaevaliiklusega rahul olen. Peab ütlema, et on ikkagi sellised päevad ja nädalad või, ütleme, kõrghooaeg, kui ilmnevad selle korralduse positiivsed ja võib-olla ka puudulikud küljed, mida saab paremaks teha. Tänapäeva inimesed on ju väga mobiilsed. Ettevõtjatele on tähtis, et parvlaevad liiguvad kindlalt graafikus. Saaremaal õnneks jääprobleemi ja muid selliseid muresid ei ole, Hiiumaal ollakse mõnikord hädas madala mereveega. Rahulolematus kerkib alati mingite konkreetsete juhtumite tõttu. Eks nendest on õpitud – on antud riigieelarvest lisareise juurde, on võib-olla hakatud ka oma isiklikku sõidugraafikut natuke paremini sättima. Me peame aga arvestama sellega, et ettevõtjatel ei ole võimalust oodata seal pikas järjekorras. Eelkõige Saaremaa majanduse ja ettevõtluse edendamisega seoses, olgu selleks turism, kaubavedu või mõni muu teenuste korraldus, võiks saare ja mandri vaheline ühendus olla üks valdkond, mis toimib väga ideaalselt. Ainult mingid ilmaolud võiksid tekitada erakordse olukorra, aga kõik muu, mida inimene korraldab, ja need protsessid, mida inimesed juhivad, peaksid toimima hästi.
Nagu ma olen mitu korda öelnud, asjad lähevad järjest paremaks, aga alati on võimalus kõike veel paremini teha. Väga paljudel saarlastel on ikkagi niisugune tunne, et kui seda asja siit kohapealt korraldataks, siis see võiks olla veel kraadi võrra parem. Niisamuti nagu kohaliku omavalitsuse hartas on lähimuspõhimõte. Omavalitsustel on küll palju kohustusi ja ülesandeid ning võiks küsida, miks nad neid veel juurde tahavad, nagu siin ühes küsimuses ka kõlas, las riik teeb ja korraldab. Aga selline eelnõu on esitatud. Kui on seda tahtmist ja väge, siis hääletage selle poolt. Pärast saab kõiki neid asju edasi ajada.

11:44 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Metsoja.

11:44 Andres Metsoja
Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Ma olen siin juba pikalt mõelnud, et üks teema on tõepoolest subsidiaarsusprintsiip ja kohapealsete ettevõtjate vajadused. Teine variant on see, mis Skandinaaviast tuleb, nimelt praamiühendus on tegelikult maanteepikenduse osa ja on ikkagi riigimaantee pikendus, selleks et inimesed saaks liikuda punktist A punkti B. Samas, sellised algatused on alati vahvad. Minu küsimus tuleneb sellest, et Hiiumaal on, nagu ma aru saan, soov sarnaselt läheneda. Kas siinkohal oleks reaalne, et Hiiumaa ja Saaremaa panevad seljad kokku, moodustavad ühisasutuse, et korraldada kogu ühistransporti ja mereliiklust tervikuna ühest kohast ning moodustada sellekohane kompetentsikeskus, saades ministeeriumist konkreetselt selleks vahendeid ja panustades omalt poolt juurde?

11:45 Urve Tiidus
Suur tänu, Andres Metsoja, selle konstruktiivse panuse eest eelnõu võimalikku edasiarengusse! Tõsiselt. Ma vaatan siin Eiki Nestori poole, ta ka ei raputa pead, nii et tõenäoliselt see oleks võimalik, arvestades seda, et Eesti saared teevad Läänemere saarte ühenduses koostööd. Teinekord tuleks ära kasutada ka need võimalused, mis meil on, et koostöös saaksid asjad veel paremaks. See idee jääb stenogrammi ja ma pärast kirjutan selle välja. Me ei näe mingisugust vastuseisu sellele mõttele, täiesti loogiline käik.

11:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

11:45 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Jah, minu meelest mõistlik ettepanek, kuigi tehniline, kuidas koostööd paremini teha. Aga teil on siin seletuskirjas öeldud, et see ühelt poolt nagu raha ei nõua, aga teisalt seaduseelnõu sotsiaalne mõju on märkimisväärne. Palun ava natuke seda märkimisväärset mõju. Praegu ju tegelikult praamiühendus ka jaanipäeva ja jõulude eel üldiselt toimib, minu ettekujutuse järgi. Milles see seisneb, et sotsiaalne mõju on märkimisväärne, kui see tehniline muudatus heaks kiita?

11:46 Urve Tiidus
Aitäh, Peeter Ernits! Sotsiaalne mõju, selle peaks siis kohe ära defineerima. Peale selle, et teenuse kvaliteet läheb paremaks, otsustusprotsess kiireneb ja tuleb inimestele lähemale ning ühendused saarte ja mandri vahel paranevad veelgi, on sotsiaalne mõju ka see, kui inimeste eneseteadvus kasvab. Me teeme seda ise. Teatud mõttes on siin ka see aspekt olemas.

11:47 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Enne kui annan sõna juhtivkomisjoni ettekandeks, luban selgitava märkuse. Saaremaa vallavolikogu avaldus ei ole vastu võetud mitte selleks, et toetada seda Reformierakonna algatatud seaduse muutmise eelnõu, vaid rõhutamaks, et Saaremaa vald tahaks rohkem koostööd riigiga ning lõplikud otsustajad riigis peaksid algusest peale rohkem arvestama vallaelanike soovidega. See, mida me praegu arutame, on Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud seaduse eelnõu tekst, mis on radikaalsem kui vallavolikogu avaldus. Palun, Märt Sults, juhtivkomisjoni ettekandja!

11:48 Märt Sults
Auväärt esimees! Kolleegid! Majanduskomisjon arutas seda teemat oma esmaspäeva, k.a 13. novembri istungil. Päevakorras oli ühistranspordiseaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 509 arutelu esimesele lugemisele saatmiseks. Sisuülevaate andis meile kõigepealt Kalle Laanet, samas kui koosolekut juhatas Sven Sester ja protokollis Henrik Mägi. Koosolekust võtsid osa Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Kristen Michal, Märt Sults, Raivo Põldaru, Tarmo Kruusimäe ning nõunik-sekretariaadijuhataja Kaido Rosin, nõunik Marin Daniel ja nõunik Piia Schults. Puudus Toomas Kivimägi. Kutsutud olid eelnõu algataja esindaja Kalle Laanet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teede- ja raudteeosakonna juhataja Ain Tatter ning lennundus- ja merendusosakonna merendustalituse juhataja Katrin Andre.
Eelnõu arutelu juhatas sisse Kalle. Sissejuhatus oli selline. Eelnõu näeb ette suursaarte (Saaremaa, Muhumaa, Hiiumaa) kohalikele omavalitsustele võimaluse korraldada parvlaeva- ja lennuliiklust Eesti mandri ja saarte vahel. Omavalitsusorgan saaks õiguse kinnitada või volitada ametiasutust kinnitama parvlaeva- ja lennuliikluse sõiduplaanid. Kinnitada – kõik on sihukeses väga konkreetses kõneviisis. Kõik tegevused toimuksid koostöös teiste omavalitsustega ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Eelnõu algatati seoses haldusreformiga, mille käigus kaotatakse maavalitsused, kes senini pidid esindama kohalike elanike huve parvlaeva- ja lennuliikluse korraldamises. Oluline on tagada saarte elanikele võimalus kaasa rääkida laeva- ja lennuliiklust puudutavates küsimustes. Hangete tegemine jääks eelnõu kohaselt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi pädevusse ning rahalisi kohustusi seadusmuudatusega ei kaasneks. Saaremaa vald on avaldanud eelnõule toetust (vt lisa 1) ning Hiiumaa vald arutab küsimust 16. novembril toimuval vallavolikogu istungil. Selline oli sissejuhatav osa.
Siis toimus – ma ei ütleks, et tuline, aga põhimõtteliselt konkreetne – arutelu asjade üle. Ain Tatter valitsuse esindajana selgitas, et problemaatiline on, kui kohalik omavalitsus võtab kohustusi, mille eest tasutakse riigieelarveliste vahenditega. Sel juhul on see natukene kõverpeegel. Ta väljendas kahtlust, et on võimalik koostada parim ajagraafik, arvestades kõigi osapoolte huvisid, nii nagu ka siiamaani on tehtud, igasugu rahvaliikumisi, suuri üritusi jne. Sellist asja ega olukorda, et saare kogukonnaga ning toimuvate üritustega poleks arvestatud, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei mäleta. Niisiis, lähen otsustuste juurde. Esiteks otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 21.

novembriks k.a, see oli konsensuslik otsus ehk ühel häälel. Teiseks otsustati teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada, see ei leidnud toetust. Poolt olid Deniss Boroditš ja Kristen Michal, vastu Sven Sester, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Märt Sults, Raivo Põldaru ja Tarmo Kruusimäe. Kolmandaks otsustati teha ettepanek eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata, selle poolt oli kuus, vastu kaks, erapooletuid ei olnud. Poolt olid Sven Sester, Erki Savisaar, Jaanus Marrandi, Märt Sults, Raivo Põldaru ja Tarmo Kruusimäe, vastu Deniss Boroditš, Kristen Michal. Juhul, kui täiskogu peaks otsustama teistmoodi, tuleb teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva, st k.a 5. detsember kell 17, ja see oli konsensuslik otsus.
See ongi lühikokkuvõte, täiendamaks põhiettekandjat, kes andis väga põhjaliku ülevaate. Suur aitäh temale! Palun mõelda ja otsustada! Aga see, et teha eraliiklus saarte vahel, nii et mõned suursaared või natukene väiksemad saared on välja jäetud, on iga eraettevõtja oma asi. Ma võin selle parve tellida endale ükskõik mis kell ja ükskõik kuhu. Ma arvan, et koostöö on kõige alus, ja ma arvan, et see koostöö toimib ka ilma seadustesse sisse kirjutamata, sellepärast et meie kõigi eesmärk on ju riigi heaolu ja majanduslikku kasvu tõsta. Aitäh teile!

11:54 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuste vooru avab Külliki Kübarsepp. Palun!

11:54 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Kas koalitsioon ei lähe eelnõu tagasilükkamisega vastuollu oma senise tegevusega? Nimelt, te olete ellu viinud haldusreformi, mis, nagu me eile õhtul siin saalis kuulsime, ei olnud mitte lihtsalt territoriaalne reform, vaid ka sisuline reform. Samas on toimunud ka maavalitsuste kaotamine, mille käigus anti omavalitsustele koos rahaga ka mitmeid ülesandeid. Kui te nüüd ütlete, et te toetate sedasama põhimõtet, mida see eelnõu kannab – anda omavalitsusele iseseisvust oma elu korraldamisel peaaegu kõikides küsimustes –, siis miks te lähete ise sellega vastuollu?

11:55 Märt Sults
Aitäh, väga hea küsimus! Tähendab, sellega vastuollu ju ei minda. Pakutakse igakülgset koostööd, igakülgseid läbirääkimisi ja igakülgseid info vahetamise võimalusi. Ma arvan, et kui graafikuid koostatakse, siis see oleks äärmiselt rumal majandusinimene, kes ei arvestaks, keda, kuhu, miks ja kui tihedasti tuleb vedada ning kui suure dotatsiooni või millise piletihinnaga.

11:55 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

11:55 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Te kuulasite ka siin seaduseelnõu algataja põhjendusi ja väga head konstruktiivset ettepanekut, mille tegi kolleeg Andres Metsoja. Ma sooviksin, et te kordaksite veel üle, mis olid ikkagi need põhjused, miks tegi komisjon ettepaneku seaduseelnõu tagasi lükata. Millised on komisjoni põhjendused?

11:56 Märt Sults
Kui korraldada mingeid hankeid, siis ei ole siin täpselt lahti kirjutatud, kes neid korraldab. On tehtud ettepanek, et hankeid korraldab riik, ja rahakott on riigi käes. Tähendab, kui hankeid peab korraldama kohalik omavalitsus, siis peab nende eest ka vastutama kohalik omavalitsus. On lahti kirjutamata, et kui hanget korraldab riik, siis kuidas riik vastutab? Kui vastutavad kõik, siis tegelikult ei vastuta teenuse kvaliteedi eest mitte keegi. See ongi üks põhjustest, mispärast see tagasi lükati.

11:56 Aseesimees Enn Eesmaa
Urmas Kruuse.

11:56 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud eesistuja! Väga lugupeetud ettekandja! Kui te praegu viitasite sellele, et eelnõus oleks justkui midagi puudu, siis kas ei oleks olnud lihtsam esimene lugemine lõpetada, teha parandusettepanekuid ja minna selle eelnõuga edasi, kui teil sisuliselt midagi selle eelnõu vastu ei olnud? Võib-olla oli selles komisjonis nii, et saarlased pidid tundma ennast natukene nagu teie kunagi, kui te rääkisite kasiinosaartest? Osa inimesi pidas teid hulluks, aga nüüd kinnisvaraarendajad arutavad selle teema üle, et sinna võiks ju hakata maju ehitama. Kas selles on mingit sarnasust? Idee on lihtsalt niivõrd ettevaatav, et me ei mõista seda praegu.

11:57 Märt Sults

(Naerab.) Aitäh hea küsimuse eest! Aga ma arvan, et saarlased küll ei plaksuta praegu käsi, kui te nimetate neid hulludeks. Aga kui see on nii ettevaatav, siis on ju väga tore. Siis on kaheksa ja pool aastat kannatuste rada, aga seejärel uus Riigikogu ütleb, et näete, kui tore, saarlased tulid kaheksa ja pool aastat tagasi selle hea mõtte peale, et oleks võinud tihendada praamigraafikuid ja kõiki muid asju. Põhiettekandja ütles ju väga hästi: 19. sajandil arvati, et peaks olema tamm või sild saarte vahel. Nüüd on läinud juba üle 200 aasta, aga veel ei ole see hullus kohale jõudnud. Tähendab, mõne asjaga läheb lihtsalt kauem aega. Aga tagasilükkamise juures te lasite, härra Kruuse, mõne asja natukene kõrvust mööda. See ei ole mitte solvang, ärge nüüd seda mõelge! Neljas ettepanek oli, et juhul kui suur saal hääletab teistmoodi, siis parandusettepanekute tähtaeg on kümme tööpäeva ja see on 5. detsember. Majanduskomisjon jättis otsad otsustamiseks suurele saalile. Niisiis, jõudu-jaksu, külma pead ja tarka mõistust! Mul on väga hea meel, et te tuletasite meelde, et kunagi sai algatatud väga kihvt asi, mis peaks tulema kohe-kohe varsti Paljassaare lahte.

11:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Ammas.

11:59 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Ma haaran teie sõnasabast ja jätkan oma kolleegi Krista Aru küsimust. Te ütlesite tagasilükkamise põhjustest rääkides, et see hangete ja vastutuse teema oli üks põhjus. Te rõhutasite: üks põhjus. Palun nimetage siis ka need ülejäänud põhjused, mis olid tagasilükkamise aluseks!

11:59 Märt Sults

Aitäh! Väga hea küsimus, koolmeistrile täiesti kohane. Vastus peab olema põhjalik. Ma lugesin oma ettekande alguses teile ette härra Kalle Laaneti sissejuhatava teksti ja seal olid teatavad toimingud kirjeldatud käskivas kõneviisis. See oligi üks põhjus. Kuidasmoodi saab panna koostöö raamidesse või definitsiooni kirja nii, et üks pool sõnu on käskivas, tingivas või sundivas kõneviisis? Ma panin nüüd eesti keelde natukene käändeid juurde, eks ole – selle eest palun andeks –, aga täpselt niimoodi on. Üks märkus veel: Kalle Laanet ei kuulanud ära komisjoni otsust ega olnud lõpparutuse juures, sest ta tõusis püsti ja läks välja ning ütles, et ta teab niikuinii, kuidas komisjon hääletab.

12:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised fraktsioonidele seaduseelnõu üldpõhimõtete aruteluks. Jaanus Marrandi Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

12:00 Jaanus Marrandi

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Selle eelnõu arutelu siin saalis näitab, et kõik me oleme natukene saarlased või hiidlased, nii siit- kui ka sealtpoolt saali nurgast, sest tegelikkuses selle eelnõu mõttele ei ole ilmselt siin saalis keegi vastu. Kõik on selle poolt. Seda algset ideed, mille põhjal on ilmselt ka see eelnõu tehtud, on väga selgelt väljendanud Saare vallavolikogu ja kohe-kohe hakkab väljendama ka Hiiu vallavolikogu.

Ma räägiksin natukene ka sellest arutelust, mis komisjonis toimus, sest arutelu oli tegelikult laiem, kui kaasettekandja siin tehnilisemalt poolelt rääkis. Tegelik arutelu kokkuvõte on selline: see, et saarte inimesi kaasatakse senisest oluliselt rohkem kogu parvlaevaühenduse/lennuliikluse aruteludesse,

graafikute koostamisse ja kogu sellesse korraldusse, on elementaarne ja mõistetav. Selle põhjus on juba see, et niisugune institutsioon nagu maavalitsus kaob lihtsalt vahelt ära. Eriti saarte puhul, sest saare vallavolikogu ja vallavalitsus ongi tegelikult mõlema suursaare kõige kõrgem korraldajavõim. See asjaolu iseenesest tingib kogu saarte ühendusi puudutava seadustepaketi läbivaatamise. See, et tulemus on parem, kui kogu see protsess läbi vaadatakse, on ka ilmselge. Kui enne oli seal kuskil vahel maavalitsus, mis pidi ju ka arvestama inimeste ehk omavalitsuste arvamustega, siis nüüd on üks etapp justkui vahelt ära kadunud.
Ilmselgeks põhjuseks, miks majanduskomisjon seda eelnõu ei toetanud ja miks seda toetada ei saa, on pigem see lähenemine, millest eelnõu algataja komisjoni istungil ise rääkis. Nimelt oli algataja enda tahe, et kõik hanked ja kogu riigi rahadega seonduv jääks ikkagi majandusministeeriumi hooleks. Tegelik soov oligi see, et kohalikke omavalitsusi rohkem kaasataks. Praegusel juhul aga see eelnõu kogu sellest arutelust natuke lahkneb, kuna siin on öeldud, et omavalitsusorgan võib korraldada. Riigi keskvalitsus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium aga korraldab niikuinii kogu seda temaatikat. Kui me nüüd selle eelnõu järgi anname omavalitsusorganile veel loa, et ta võib korraldada, siis see iseenesest muudab tegelikult kogu protsessi ebamäärasemaks ja ebaselgemaks. Seetõttu ei ole see juba puhttehniliselt niisugusel kujul vastuvõetav.
Kui nüüd vaadata, kuidas selle teemaga edasi minna, siis tegelikult komisjoni istungil anti ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnikele ülesanne vaadata läbi kõik sellekohased seadusandlikud aktid, et teada saada, kuidas oleks võimalik omavalitsusi rohkem kaasata. Kus on maavalitsus, sinna tuleb kirjutada omavalitsus – kas või selline kõige lihtsam asenduse koht. Teiseks on kindlasti teretulnud needsamad initsiatiivid, mida Eiki Nestori eestvedamisel on ka meie fraktsioonis arutatud, või ka Andres Metsoja täna väljaöeldu. Nii et põhimõtteliselt ühest saali otsast ja teisest saali otsast keskpõrandale kokku. Ma olen kindel, et hiidlaste ja saarlaste taotlused oma sõna väljaütlemiseks neid puudutavate ühenduste korraldamisel saavad lahenduse. Hea mõte, aga niisuguses teostuses on see ilmselgelt kiirustamine ega täida oma eesmärki, mida see eelnõu on kutsutud seadma.
Peab ütlema, et kui komisjoni hääletusi vaadata, siis ka kohal olnud algatajate fraktsiooni esindajate seas üks kahest, kes hääletas, ütles ka, et ta hääletab selle eelnõu poolt lihtsalt sellepärast, et ta on selle fraktsiooni liige. Sisuliselt ta saab nendest põhjendustest aru, miks see eelnõu niisugusel kujul just kõige sobilikum ei ole. Nii et ühendame jõud ning leiame parema ja tõhusama meetodi, kuidas saarlasi ja hiidlasi aidata, ja see saab olema täiuslikum põhimõte kui see, mida siin kiirustatult koostatud eelnõus on väljendatud.

12:06 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammas Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

12:06 Andres Ammas
Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Seda arutatavat eelnõu esimest korda lugedes tundus see mulle, tunnistan ausalt, pisut selline poliitiline punktinoppimine. Nüüd, tänast arutluskäiku jälginuna on mul hea meel tõdeda, et siin selles saalis tekib parimail päevil ja parimail hetkil ühise arutluse käigus selline positiivne sünergia. Juba arutluse käigus jõutakse isegi parema resultaadini kui see, mille juures oldi alguses. Seda juhtub vahel ja tegelikult on päris tore tunda, et see on siiski võimalik ning vahel arutluse käigus koalitsiooni- ja opositsioonimüür ka mureneb. Minu meelest on täna selles mõttes just niisugune positiivne näide juhtunud. Seetõttu on minule ja minu kolleegidele Vabaerakonna fraktsioonist täiesti arusaamatu majanduskomisjoni seisukoht, mida ka kolleeg Jaanus Marrandi praegu toetas, see eelnõu välja hääletada. Me ei saa sellest aru. Tingimata tuleb selle eelnõu menetlust jätkata ja meie veendumus selle arutelu käigus üha süvenes. Neid tehnilisi puudujääke, millele on viidatud, saab ju üheskoos parandada ja täiendada. Praegu tundub natuke silmakirjalik, kui koalitsiooni esindajad ütlevad, et oi kui tore, küll te vajate toetust ja kõik on nii hästi, aga siis tehakse ettepanek eelnõu välja hääletada. See ei ole aus, see ei ole mõistlik. Vabaerakond toetab selle eelnõu edasist menetlust.

12:08 Esimees Eiki Nestor
Urmas Kruuse Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

12:08 Urmas Kruuse

Austatud istungi juhataja! Auväärsed kolleegid! Mulle selle eelnõu arutelu väga meeldib. Eriti meeldib mulle see osa, mis puudutab komisjoni tööd, otsust ja seda arutelu ning küsimusi, mis on saalist tulnud. Ma ei mäleta, et komisjon oleks väga tihti võtnud vastu tingliku otsuse, et kui saalis peaks eelnõu läbi minema, siis tehke ja käituge niimoodi, korraldage järgmine lugemine jne. Ma ei ole vähemalt enne seda märganud, võib-olla on see minu viga. Aga see annab mulle tegelikult aimu sellest, et inimesed kas ei julge oma seisukohta lõplikult välja öelda või kahtlevad, et järsku võib pihta saada. Saarlaste ees tuleb sel juhul müts maha võtta, nad on nagu viikingid. Mandrimehed on hädas otsuse tegemise ja vastuse andmisega, kardavad viikingeid. Minu arvates on see huvitav eelnõu ja tekitab hoopis küsimuse, kas selle menetlemine võib vallandada uusi protsesse, uue arutelu selle üle, mida üks kohalik omavalitsus võib teha ja millega ta võiks hakkama saada. Mulle meenutab ministeeriumi selline väljenduslaad või sõnaseadmine seda, et mida põrgut, tahate hakata parvlaevaliiklust korraldama. Võib-olla see arutelu viib meid sinna, kus me saame aru, et me oleme kohaliku omavalitsuse tasandil muutunud majanduslikult ja ka teadmistelt sõna otseses mõttes suuremaks, oleme võimelised korraldama koha peal hulga rohkem asju ning enam ei ole oluline, et eile või täna korraldas kõike riik. Seetõttu ma väga loodan, et te olete nüüd hääletusnupu vajutamisel otsusekindlamad ja viikingitega nagu ühe poole peal, et selle aruteluga edasi minna. Ja kui on leitud mõned puudused, siis on meil koos võimalik need kõik ära lahendada. Aitäh!

12:10 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole, sulen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 509 esimesel lugemisel tagasi lükata, seda ettepanekut on meil vaja hääletada.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele majanduskomisjoni ettepaneku eelnõu 509 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 36 Riigikogu liiget, vastu 26 ja erapooletuid 1. Ettepanek leidis toetust. Eelnõu 509 langes menetlusest välja.

---

5. 12:13 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi väljaõppe ja kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu (538 OE) esimene lugemine

12:13 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi väljaõppe ja kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis" eelnõu 538 esimene lugemine. Algatajate ettekandja kaitseminister Jüri Luik, palun!

12:13 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Käes on jälle see aeg, kus me peame üle vaatama Kaitseväe mandaadid, mis puudutavad rahvusvahelist koostööd, osalemist rahvusvahelistel operatsioonidel. Sellega seoses toon ma Riigikogu ette kümme mandaati, mis on juba käimasolevad operatsioonid, ja ühe mandaadi, mis on seotud meie osalemisega valmisolekuüksuses JEF.
Esimene otsus on seotud Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamisega Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni juhitud Iraagi väljaõppe ja kaitsevõime ülesehitamise koolitusprogrammis. Tegu on operatsiooniga, mis on seotud NATO tegevusega, kuigi kogu Iraagi operatsiooni laiemas mõttes juhib USA. Praegu osaleme me operatsioonil ühe tegevväelasega, järgmisel väljaõppetsüklil plaanime jätkata kuni kahe tegevväelasega. Aitäh!

12:14 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, kaitseminister! Kas on küsimusi eelnõu algatajale? Jürgen Ligi, palun!

12:14 Jürgen Ligi

Aitäh! Päris ilma ei saa. Siin on nende missioonide üle alati olnud ka poliitilist vaidlust. Teie liitlane Keskerakond on kas olnud missioonide vastu või jätnud suuresti hääletamata, näidates oma meelsust. Kuidas seekord oli, kas nende kohta normaalselt – see tähendab, et seisukoht sõltub istekohast – või oli ka vaidlust valitsuses? See küsimus kehtib kõigi missioonide kohta. Kui üksmeelsed te praegu olete valitsuses selles küsimuses?

12:15 Kaitseminister Jüri Luik
Valitsus oli üksmeelne nende otsuste esitamisel Riigikogule.

12:15 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

12:15 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea minister! Ma olen siin nendel puhkudel alati kaitseministrilt midagi küsinud. Praegu on esimene võimalus küsida mehelt, kes teab. Ma küsin, kust sellised muutused tulevad. Näiteks see, et esialgu oli meil seal üks mees, aga nüüd tuleb kaks. Ühel aastal, kui Vahemerel oli pagulaste tulv, oli meil sinna panna paar meest, selleks et Liibüast tulevale põgenike tulvale piir panna. Tookord ma küsisin, miks ei võiks olla viis meest või ehk saaksime mingisuguse aluse anda. Kust need arvud tulevad? Kas see on pigem sümboolne värk – eriti kui ühest saab kaks – või on selle taga ka mingid arvestused? Mida see tegelikult annab?

12:16 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh selle küsimuse eest! Väga lühidalt öeldes, see meeste ja naiste arv, kes on konkreetsel operatsioonil, peab muidugi mahtuma teie antud mandaadi sisse, aga sealt edasi valitsus – või praegusel juhul Kaitseministeerium – peab juba läbirääkimisi konkreetse operatsiooniga seotud vajadusi arvestades. Praegu on koolitusmissioon, see tähendab seda, et on vaja mingi teatud ala spetsialiste. Neid meilt tavapäraselt palutakse ja juhul kui on võimalik, meie aitame – nagu ma ütlesin, teie kinnitatud mandaadi piirides.

12:17 Esimees Eiki Nestor
Eerik-Niiles Kross, palun!

12:17 Eerik-Niiles Kross
Hea juhataja! Hea minister! Eneseharimise korras küsin, kas see on seesama missioon, mis tegutses Anbaris. Kus nad Iraagis paiknevad?

12:17 Kaitseminister Jüri Luik
See missioon paikneb Bagdadis. Anbari oma veel tuleb.

12:17 Esimees Eiki Nestor
Aitäh, kaitseminister Jüri Luik! Riigikaitsekomisjoni ettekandja on Anneli Ott. Palun!

12:17 Anneli Ott
Austatud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Kõnealuse Riigikogu otsuse eelnõu kohaselt jätkab Eesti 2018. aastal kuni viie kaitseväelasega osalemist NATO juhitud Iraagi väljaõppe ja kaitsevõime ülesehitamise toetamise koolitusprogrammis, mille ingliskeelne nimetus on *Training and Capability Building*. Tegemist on NATO mittelahingulise programmiga, mis on suunatud alliansile lõunasuunalt lähtuvate ohtude vastu. Koolitusprogramm näeb ette väikesemahuliste ja lühiajaliste roteeruvate väljaõppemeeskondade lähetamist Iraaki. Panustatakse sõjalise meditsiini ja improviseeritud lõhkeseadmete vastase võitluse valdkondadesse. Eelnõus on sätestatud ka rotatsiooniperioodil Eesti kaitseväelaste isikkoosseisu suurendamise võimalus, et ajaliselt ja ressursiliselt muutuvasse programmi oleks võimalik Iraagi väljaõppe vajadustest lähtuvalt ka täiendavalt panustada.
Komisjoni liikmetele tutvustasid eelnõu Kaitseministeeriumi valitsemisala esindajad, sh kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk, k.a 13. novembri istungil. Tegemist on selle aasta alguses käivitatud NATO

programmiga. Ühtlasi sai riigikaitsekomisjon 20. novembril Kaitseväe Peastaapi külastades ülevaate kaitseväeüksustest missioonipiirkondades ning ettevalmistustest missioonil jätkamiseks. Komisjonile antud ülevaate kohaselt näeb missiooniprogramm ette Iraagi kohalike julgeolekujõudude koolitamise. Eesti kaitsepoliitiline eesmärk on niisuguste initsiatiividega võimalikult varakult liituda. Kuigi tegemist on samadel õiguslikel alustel toimuva missiooniga, nagu on USA juhitud rahvusvaheline sõjaline operatsioon *Inherent Resolve*, mille raames juba Eesti tegeleb kaitsekoostööga Iraagis, on käesoleval juhul operatsioon ja selle raamistik teine. Eesti alustas panustamist programmi k.a novembris. Kõnealuse otsuse eelnõuga taotletakse missiooni tähtaja pikendamist ja võimalust vajaduse korral täiendavalt panustada. Seega täidab Eesti selle eelnõu alusel oma NATO liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi.
Menetluslikud otsused olid meil komisjonis sellised. Riigikaitsekomisjon otsustas k.a 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutluse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri päevakorda. Muudatusettepanekute tähtaeg on 5. detsember kell 17.15. Eelnõu ettekandjaks komisjoni nimel määrati siinkõneleja. Tänan!

12:21 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole küsimusi. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 538 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.
Austatud Riigikogu! Enne, kui me läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, on meil vaja langetada protseduuriline otsus. Nimelt on mul kolm sooviavaldust. Kõigepealt on riigikaitsekomisjoni esimehe Hannes Hanso ettepanek pikendada tänast täiskogu istungit kuni päevakorrapunktide ammendumiseni, kuid mitte kauem kui kella 14-ni. Sama soovi on avaldanud ka Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon ning Keskerakonna fraktsioon. Seda saab otsustada täiskogu.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele riigikaitsekomisjoni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku pikendada täiskogu istungit kuni päevakorrapunktide ammendumiseni, kuid mitte kauem kui 14-ni. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepaneku poolt oli 53 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuid oli 1. Täiskogu istungi tööaega on pikendatud kuni päevakorrapunktide ammendumiseni, kuid mitte kauem kui kella 14-ni.

---

6. 12:24 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi Ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu (540 OE) esimene lugemine

12:24 Esimees Eiki Nestor

Jätkame. Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi Ühendekspeditsiooniväe koosseisus" eelnõu 540 esimene lugemine. Algataja ettekandja kaitseminister Jüri Luik, palun!

12:24 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Praegusel juhul ongi tegemist ainsa uue mandaadiga. Jutt on Riigikogu otsusest "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Ühendkuningriigi Ühendekspeditsiooniväe koosseisus". See on, nagu öeldud, esimene kord, kui me taotleme 20 tegevväelase mandaati tegutseda rahvusvahelistel operatsioonidel, konkreetsel juhul nimetatud JEF-i koosseisus. Saadaksime sinna demineerimismeeskonna, lõhkeseadmete vastase võitluse meeskonna ja strateegilise kommunikatsiooni meeskonna, samuti meedikute meeskonna ja õhutulejuhi. Jutt ei ole praegu konkreetsest operatsioonist, jutt on meeste-naiste liitumisest JEF-i koosseisuga. Tegu on Suurbritannia juhitud üksusega, mille koosseisus on 10 000 meest. JEF on alalises valmisolekus ja põhimõtteliselt on teda võimalik kasutada kõigi rahvusvaheliste kohustuste, st nii NATO, Euroopa Liidu kui ka meie liitlaste juhitud kohustuste täitmiseks.
Praegusel juhul on meie jaoks väga oluline, et jutt on just brittide juhitud üksusest. Meile kellelegi ei ole ju saladus, et Briti pataljon asub pidevalt Eestis. On päris loogiline, et ka meie omalt poolt aitame kaasa sellistes rahvusvahelistes raamistikes, kus Suurbritannia mängib olulist osa. Tähtis on siinjuures aga

mõista seda, et selle otsusega seotud konkreetse üksuse väljasaatmise otsustab Eesti eraldi. See ei ole üksus, kus kõik osalisüksused peaksid korraga välja minema, väljasaatmine otsustatakse igal juhul eraldi, aga mandaat selleks otsustamiseks on siiski Vabariigi Valitsuse käes. Meenutan veel kord, et tegu on alalises valmisolekus oleva üksusega ehk mõte on reageerida võimalikult kiirelt. Aitäh!

12:27 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Peeter Ernits, palun!

12:27 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea minister! Hea võimalus ennast asjadega kurssi viia. Nüüd on meil suurepärane koostöö Ühendkuningriigiga ja me saadame 20 meest, aga ma loen siit, et selleks on ette nähtud alla 100 000 euro Kaitseministeeriumi eelarves. Kui see on aasta peale, siis tuleb ju 100 000 jagada 12-ga ja see teeb umbes 800 eurot kuus. On see nii või on kusagil mingid muud summad peidus? Kas siis niisuguse summa eest tehakse nii tähtsat tööd?

12:28 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Igati hea küsimus. Kuna need üksused või nimetatud koosseis ei lähe reaalselt praegu välja, siis on see summa eelkõige lisaraha, mis on seotud selle üksuse organiseerimisega. Loomulikult on jutt professionaalidest, kes on meil niikuinii teenistuses, seega kõik tavapärane raha – palgaraha jne – tuleb tavapärasest eelarvest. Tegu on tõesti väikese lisaga, mis on seotud selle üksuse hoidmisega. Aga üksuse väljasaatmine, juhul kui see peaks toimuma, käib eraldi operatsiooni rahast.

12:28 Esimees Eiki Nestor
Aitäh, kaitseminister Jüri Luik! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Komisjoni ettekandja on riigikaitsekomisjoni esimees Hannes Hanso. Palun!

12:29 Hannes Hanso
Hea juhataja! Head Riigikogu liikmed! Kõnealune Riigikogu otsuse eelnõu on Riigikogus esmakordselt, Ühendkuningriigi ühendekspeditsioonivägi, ingliskeelsest nimetusest tuleneva lühendiga JEF (*Joint Expeditionary Force*) on, nagu eelkõneleja juba selgitas, Ühendkuningriigi algatatud ja tema omanduses. Omanduses tähendab seda, et Ühendkuningriik ehk Suurbritannia on raamriik. Seega on see Ühendkuningriigi juhitav ja teiste riikide liikmesusega tahtekoalitsioon. See tähendab, et JEF-i koosseisu määravad tahtekoalitsiooniga liitunud riigid alalises valmiduses olevaid sõjalisi jõudusid, mis moodustavad ühtselt juhitava kõiki väeliike hõlmava ühendväe. Ühendkuningriigi jaoks on JEF paralleelselt nii suveräänne jõud kui ka rahvusvaheline jõud. JEF-i kasutamise konkreetsel operatsioonil otsustab Ühendkuningriik konsulteerides teiste JEF-i partnerriikidega. Väga tähtis on aru saada, et iga partnerriik otsustab oma osaluse või mitteosaluse ise ehk suveräänselt.
Eesti liitus JEF-iga 2015. aastal, allkirjastades koos Hollandi, Läti, Leedu, Norra ja Taaniga JEF-i koostöökokkuleppe. Nüüdseks on koostööleppega liitunud ka Soome ja Rootsi. Eesti jaoks on liitumine JEF-iga, ma ütleks, loomulik koostöö jätkamine Ühendkuningriigiga, arvestades nii väga head koostööd operatsioonidel Afganistanis kui ka Ühendkuningriigi praegust sõjalist kohalolekut siinsamas Eestis NATO kohaloleku raames. JEF-i koosseisu panustamisel on seega tähtis kaitsepoliitiline tähendus ning see on ka oluline operatsiooniline ja väljaõppeline väljund Eesti Kaitseväe jaoks.
Selle otsuse eelnõuga kinnitab Eesti valmisolekut panustada JEF-i võimalikku operatsiooni 2018. aastal kuni 20 tegevväelast järgmiste nišivõimetega: lõhkekehade demineerimise meeskond, improviseeritud lõhkeseadmete vastase võitluse meeskond, strateegilise kommunikatsiooni meeskond, meedikute meeskond ja õhutulejuht. Operatsioonil osalemise kulud kaetakse, nagu me juba kuulsime, Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest. Järgmiseks aastaks on praegu Riigikogu menetluses olevas ja kaks lugemist läbinud riigieelarve seaduse eelnõus võimalikuks osaluseks JEF-i operatsioonil planeeritud 98 500 eurot.
Käesoleva aasta 13. novembri riigikaitsekomisjoni istungil tutvustasid komisjonile JEF-i otsuse eelnõu Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk ning teised Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe esindajad samal ajal teiste Kaitseväe osalusega missioonide eelnõudega. Lisaks külastas riigikaitsekomisjon 20. novembril ehk eile Kaitseväe Peastaapi, kus riigikaitsekomisjoni liikmetele anti

ülevaade Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ja ka Kaitseväe valmisolekust. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Komisjoni ettekandjaks määrati mind. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku otsuse eelnõu esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati k.a 5. detsember kell 17.15. Aitäh!

12:33 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 540 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.

---

7. 12:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu (541 OE) esimene lugemine

12:33 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahutagamismissioonil Kosovos" eelnõu 541 esimene lugemine. Algataja nimel kaitseminister Jüri Luik, palun!

12:34 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on tõepoolest KFOR-i koosseisus teenivast kahest tegevväelasest, kes tegutsevad Prištinas KFOR-i staabis, ja me palume mandaati kolme tegevväelase jaoks. Meie välis- ja julgeolekupoliitika seisukohalt on tegemist väga vajaliku operatsiooniga. Ma meenutan, et Eesti on olnud Kosovo operatsioonil meie mõistes väga suurte jõududega. Praegune olukord Balkanil, kaasa arvatud Kosovos, ei ole muidugi võrreldav sellega, mis see oli Kosovo operatsiooni kõrgaegadel, nii et iseenesest võib öelda, et KFOR – tänu sellele, et me palume sinna saata tõepoolest ainult kaks-kolm inimest – on olnud vägagi edukas. Teatav toetus Kosovo julgeolekule, eelkõige väljaõppe ja koordineerimise aspektist, on aga siiski vajalik. Aitäh!

12:35 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale! Ei ole. Aitäh! Komisjoni ettekandja on riigikaitsekomisjoni liige Ain Lutsepp. Palun!

12:35 Ain Lutsepp

Austatud Riigikogu juhataja! Austatud rahvasaadikud! Selle Riigikogu otsuse eelnõu kohaselt jätkab Eesti 2018. aastal kuni kolme kaitseväelasega panustamist Kosovos NATO juhitaval rahvusvahelisel rahutagamismissioonil KFOR (*Kosovo Force*), mille aluseks on ÜRO Julgeolekunõukogu 1999. aasta 10. juuni resolutsioon nr 1244. Eesti täidab oma NATO-liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi. Eesti Kaitseväe tegevväelaste teenistuskoht on alates 2010. aastast olnud KFOR-i peakorteris Prištinas, Kosovo pealinnas. Kosovo stabiilsus mõjutab oluliselt nii Lääne-Balkani kui ka kogu Euroopa julgeolekut. Rahvusvaheliste jõudude, mille koosseisus ka Eesti osaleb, eesmärk on toetada Kosovos rahvusvahelise julgeoleku ja stabiilsuse tagamist.
Käesoleva aasta 13. novembri riigikaitsekomisjoni istungil tutvustasid Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk ning teised Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe esindajad Kosovo ja teiste Kaitseväe osalusega missioonide eelnõusid. Ühesõnaga, me tutvusime kõikide missioonide eelnõudega. Riigikaitsekomisjon külastas 20. novembril, nagu eelkõnelejadki mainisid, ka Kaitseväe Peastaapi, kus peastaabiülem brigaadikindral Martin Herem ja teised tegevväelased andsid vastaval tasemel ülevaate Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ning valmisolekust Kosovo missiooni jätkamiseks. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Komisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku määrata muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15. Tänan!

12:38 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Ei ole. Aitäh, Ain Lutsepp! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Määran eelnõu 541 muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.

---

8. 12:38 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu (547 OE) esimene lugemine

12:38 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel ÜRO rahuvalvemissioonil Liibanonis" eelnõu 547 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik jätkab algatajate nimel. Palun!

12:39 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on Riigikogu otsusest, mis puudutab meie rahuvalvemissiooni jätkamist Liibanonis ÜRO lipu all. Ma meenutan, et tegu on Eesti praegu kõige suurema rahvusvahelise missiooniga. Hetkel on meil seal 38 meest ja me palume mandaati 50 mehele. Jutt on rühmasuurusest üksusest, mis asub Iiri-Soome ühispataljoni koosseisus. Loomulikult aitab sellel missioonil osalemine kaitsta stabiilsust piirkonnas, aga ka tõsta Eesti nähtavust ÜRO-s. Tegu ei ole võitlusmissiooniga, tegu on rahuvalvemissiooniga, seetõttu liigutakse Lõuna-Liibanonis ringi viisil, kus jälgitakse kohalikku olukorda. Siiski ei ole tegemist olukorra sellise pingelisusega, mis eeldaks relvastatud võitlust või kus oleks tõenäoline relvastatud konflikt. Aitäh!

12:40 Esimees Eiki Nestor
Küsimused. Jüri Jaanson, palun!

12:40 Jüri Jaanson
Aitäh! Austatud minister! Eelnõu seletuskirja ja ka teie jutu järgi on tegemist rahuvalveoperatsiooniga. Etteruttavalt, järgmise eelnõu puhul on samuti tegemist rahutagamisoperatsiooniga, mis peaks jälgima rahu. Mõlemad operatsioonid või mõlemad üksused tegutsevad osaliselt või täielikult Liibanonis. Palun seletage natukene nende vahet – etteruttavalt praegu või järgmise eelnõu arutamise ajal!

12:41 Kaitseminister Jüri Luik
Just! Aitäh selle küsimuse eest! Selle missiooni puhul, mida praegu arutame, on tegu üksusega, mis on relvastatud ja liigub põhimõtteliselt ainult ühel pool Liibanoni-Iisraeli piiri, Liibanoni poole peal. Nende missioon on vaadelda olukorda, mis puudutab võimalikke pingeid Liibanoni ja Iisraeli vahel. Teisest küljest on see aga seotud asjaoluga, et Lõuna-Liibanonis tegutseb väga aktiivselt Hezbollah, mis Euroopa Liidus ja ka USA-s on loetud terroriorganisatsioonide nimekirja. Selles mõttes mingit konflikti seal praegu ei ole, aga olukord on piisavalt pingeline ja liigutakse relvastatult. On olemas ka kiirreageerimisüksused, kuhu Eesti ei kuulu. Kui peaks juhtuma, et siiski mingisugune konflikt puhkeb, siis tuuakse need üksused juba piirkonda ja nad reageerivad võimalikult kiiresti.

12:42 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Komisjoni ettekandja on riigikaitsekomisjoni liige Madis Milling.

12:42 Madis Milling
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma k.a 13. novembri istungil. Sellel istungil osalesid eelnõu esitaja nimel Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk ning teised ministeeriumi ja Kaitseväe esindajad. Eelnõuga seonduvalt külastas riigikaitsekomisjon väljasõiduistungi raames 20. novembril Kaitseväe Peastaapi, kus komisjoni liikmed said Kaitseväe Peastaabi ülemalt brigaadikindral Martin Heremilt ja teistelt Kaitseväe esindajatelt vastaval tasemel ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning Eesti Kaitseväe üksuse ettevalmistusest jätkamaks osalemist

UNIFIL-i missioonil.
Eelnõu kohaselt jätkab Eesti Kaitseväe kuni 50 tegevväelasest koosnev üksus Soome-Iiri pataljoni koosseisus UNIFIL-i missioonil. Eesti kontingendist enamiku moodustab mehhaniseeritud jalaväerühm koos logistikaelemendi ja staabiohvitseridega, kelle ülesannete hulka kuulub näiteks vaenutegevuse ärahoidmine, vaatlemine, patrullimine, kontrollpostide mehitamine ning samas piirkonnas toimuva ÜRO vaatlusmissiooni UNTSO julgeoleku tagamine. Tegemist on ÜRO klassikalise nn sinikiivrite missiooniga. Meenutuseks, Eesti Kaitsevägi osales sellel missioonil ka aastatel 1996–1997, siis küll kompanii suurusega üksusega, ja see oli Kaitseväele üldse teine välismissioon.
Riigikaitsekomisjoni delegatsiooni liikmena oli mul võimalus külastada k.a 30. jaanuarist kuni 2. veebruarini Liibanoni, sh eespool mainitud UNIFIL-i ja UNTSO missiooni. Seetõttu pean siinkohal vajalikuks edasi anda ka mõned meie aruandes toodud tähelepanekud. Toona kohtusime Beirutis Liibanoni kaitseministri Yacoub Sarrafiga, kes tunnustas Eesti panust ja ütles, et UNIFIL on üks edukamaid operatsioone. Olles mitu päeva UNIFIL-i ja UNTSO baaslaagris ning külastades Liibanoni ja Iisraeli vahelist nn sinist kontrolljoont, samuti selle vahetus läheduses paiknevaid UNIFIL-i patrullbaase, täheldasime, et Eesti kontingent oma toonase ülema major Ivo Silbaumi juhtimisel oli väga motiveeritud ja professionaalne. Meid tunnustasid ka Iiri ja Soome kaitseväelased. Eesti üksustel on kaasavaraks NATO liikmesus. Mitmelgi Eesti üksuse võitlejal on otsene lahingukogemus, mida seirati aukartusega. Eesti kaitseväelased said oma teenistuskohustuse täitmisega suurepäraselt hakkama. Oluline on väga hea kontakt kohalike elanikega. Eesti oli kolmest pataljoni osapoolest ainsana suutnud näiteks kohale saata väljaõppinud meediku, see on leitnant Keskpaik. See näitab taas Eesti poole leidlikkust ja paindlikkust ning kõrget professionaalsust sellel missioonil.
Veel üks mõte, mida komisjonis eelnõu lugemiseks ettevalmistamisel küll ei käsitletud, sest kaitseministril ei olnud võimalik sellel komisjoni istungil osaleda, kuid mis sisaldus riigikaitsekomisjoni delegatsiooni aruandes. Tasuks kaaluda, kas saata UNIFIL-i missioonile ka reservväelasi, nagu teeb Soome. Soome puhul on sellistel missioonidel kuni 80% reservväelased. Ehk ei peaks sellisel missioonil olema ainult tegevväelased. Scoutspataljoni kaitseväelased on sellel raskusastmel missiooni jaoks kohati liiga ülekvalifitseeritud. Samade ülesannetega saaksid edukalt hakkama reservväelased ja kaitseliitlased ning see annaks ka Kaitseliidule missioonikogemust. Tulles nüüd aga tagasi eelnõu juurde, ÜRO liikmesriigina aitab Eesti kaasa julgeoleku ja stabiilsuse saavutamisele UNIFIL-i operatsioonipiirkonnas. Eesti osalus ja nähtavus ÜRO missioonidel võimaldab püüelda ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme kohale aastateks 2020–2021.
Lõpetuseks ka menetluslikest otsustest. Riigikaitsekomisjon otsustas oma k.a 13. novembri konsensusliku otsusega teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas komisjon (konsensusega), et eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on seadusest tulenevalt k.a 5. detsember kell 17.15. Aitäh!

12:47 Esimees Eiki Nestor
Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Madis Milling! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 547 esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute tähtajaks määran 5. detsembri kell 17.15.

---

9. 12:48 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu (548 OE) esimene lugemine

12:48 Esimees Eiki Nestor
Järgmine on eelnõu 548, Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel konfliktijärgsel rahutagamismissioonil Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias" eelnõu esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun!

12:48 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Praegusel juhul on tõepoolest juttu konfliktijärgsest rahutagamismissioonist Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias. Jällegi on tegu

missioonitähtaja pikendamisega. Palume sellele operatsioonile kuueliikmelist mandaati, hetkel on meil seal kolm meest. Juba esitatud küsimuse jätkuks ütlen, et tegemist on relvastamata vaatlejatega, kes väga klassikalisel ÜRO moel paiknevad ühelt poolt Liibanoni piirialadel, teiselt poolt Iisraelis. Nende julgeoleku tagavad kas kohalikud relvajõud või Liibanoni poole pealt ka ÜRO rahuvalvemissioonil osalevad relvajõud. Tegu on tõepoolest olukorraga, kus lihtsalt vaadeldakse ja vaatlusinformatsioon antakse edasi ÜRO vastavatele organitele, kes esitavad sellekohaseid ettekandeid. Võib-olla on oluline rõhutada, et UNTSO missioon ei ole Süürias, kus praegu käib aktiivne sõjaline konflikt, vaid Liibanoni ja Iisraeli vahel, seega tegu on pigem rahumeelse, kuid pingelise olukorra vaatlemisega. Mingisugust vältimatut sõjalist konflikti ei ole seal praegu ette näha. Aitäh!

12:50 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Neid ei ole. Aitäh! Komisjoni ettekandja on komisjoni aseesimees Mart Helme. Palun!

12:50 Mart Helme

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Selle, käsiteldava eelnõu alusel pikendatakse järgmise aasta lõpuni kuni kuue Kaitseväe tegevväelase kasutamise tähtaega ÜRO juhitaval rahutagamismissioonil UNTSO, mis on inglise keeles *United Nations Truce Supervision Organization*, ning Liibanonis, Iisraelis, Egiptuses ja Süürias on see reviir. Kõnealuses eelnõus nimetatud sõjalise vaatlusmissiooni aluseks on ÜRO Julgeolekunõukogu 1948. aasta resolutsioon nr 50 ning Eesti kaitseväelased osalevad missioonil vaatlejate ja staabiohvitseridena juba aastast 1997.
Riigikaitsekomisjoni delegatsioon külastas Liibanoni ja UNTSO ning UNIFIL-i baaslaagrit k.a 30. jaanuarist 1. veebruarini ja vahetu kogemuse põhjal võib väita, et vaatlusmissioon kestab kindlasti veel kauem kui aastani 2018. Eesti Kaitseväe ohvitseridest vaatlejad on teeninud ära kõrge hinnangu ja nende saadav kogemus rahvusvahelisest läbikäimisest kahe vaenutseva poole vahendajana ja vaatlejatena on väga vajalik. UNTSO missiooni näol on tegemist puhtakujulise ÜRO nn sinikiivrite vaatlusmissiooniga. ÜRO liikmesriigina aitab Eesti kaasa rahu saavutamisele selles rahutus piirkonnas. Eesti osaleb aktiivselt ÜRO missioonidel, mis on kooskõlas meie välis- ja julgeolekupoliitiliste otsustega, muu hulgas selleks, et suurendada oma nähtavust ÜRO-s. Teatavasti taotleb Eesti ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme kohta aastateks 2020–2021.
Riigikaitsekomisjon arutas kõnealust eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist 13. novembri istungil, kus osalesid Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk ning ministeeriumi ja Kaitseväe esindajad. Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni k.a 20. novembri väljasõiduistung Kaitseväe Peastaapi, kus komisjoni liikmed said Kaitseväe Peastaabi ülemalt brigaadikindral Martin Heremilt ja teistelt ohvitseridelt vastaval tasemel ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning kaitseväelaste ettevalmistusest konkreetselt UNTSO missiooni jätkamiseks.
Riigikaitsekomisjon otsustas k.a 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Konsensusega otsustati määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 5. detsember kell 17.15.

12:54 Esimees Eiki Nestor

Küsimusi ettekandjale ei ole. Aitäh, Mart Helme! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 548 esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute tähtajaks määran 5. detsembri kell 17.15.

---

10. 12:54 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu (539 OE) esimene lugemine

12:54 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel" eelnõu 539 esimene lugemine. Algataja nimel kaitseminister Jüri Luik, palun!

12:55 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus toob teie ette otsuse projekti "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitaval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel". Me taotleme sellel aastal sarnasel viisil nagu ka eelmisel aastal riigikaitseseaduse § 34 lõike 4 alusel teie mandaati kuni 50 tegevväelase kasutamiseks aastal 2018. Jutt on esmakordsest panustamisest rahvusvahelisse sõjalisse operatsiooni ja juba nimetatud operatsioonidest, mis on seotud kas NATO, selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või ÜRO juhitava operatsiooniga. Küsimus – selle võib nimetada erandmandaadi kasutamiseks – on seotud eelkõige kriitilise vajadusega, st olukorraga, kus *in extremis*'e situatsioonides on vajalik Kaitseväe üksuse kiire väljasaatmine.
Seda erandmandaati ei ole Vabariigi Valitsus kordagi kasutanud ja kõik nähtavas tulevikus ette tulevad operatsioonid, näiteks kui me suurendame Kaitseväe kasutamist Afganistanis, on kaetud eraldi mandaadiga. Kuid teoreetiliselt on võimalik – ja jutt ei ole ju suurest üksusest – sellise vajaduse tekkimine. Selles mõõtmes üksuse väljasaatmine peaks toimuma kiiresti. Loomulikult näeb seadus ette, et see saab toimuda ainult konsultatsioonide korras riigikaitsekomisjoniga. Aitäh!

12:57 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Eerik-Niiles Kross, palun!

12:57 Eerik-Niiles Kross

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Tegelikult te vastasite juba suure osa mu küsimusest ära. Ma saan aru, et see on nn blankomandaat, mille üle meil oli siin eelmisel korral mingisuguseid vaidlusi, ja seni ei ole seda kasutatud. Võib-olla ma mäletan valesti – mul ei ole seadus peas –, aga praegune sõnastus näeb ette NATO, Euroopa Liidu või ÜRO missioone. Kas seadus mitte ei võimalda ka mingisugust sellist üldmandaati, mis hõlmaks muid rahvusvahelisi missioone? See on väga hea, minu arvates, et seda ei ole eraldi nimetatud, sest sellisel kujul on see oluliselt vastuvõetavam kui muidu. Küsimus on siis selline: esiteks, kas see mandaat on praegu natuke kitsendatud, mis on iseenesest positiivne, ja teiseks, kas on nii, et kui missioon peaks toimuma selle alusel, siis selle missiooni pikendamine tuleb ikkagi siia saali mandaati saama?

12:58 Kaitseminister Jüri Luik

Jutt on NATO, NATO liikmesriigi, Euroopa Liidu või ÜRO juhitavast operatsioonist. Ja loomulikult on tegu n-ö kiire väljasaatmisega. Kui läheb operatsiooni mandaadi pikendamiseks, siis loomulikult see kuulub Riigikogu kompetentsi.

12:59 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Komisjoni ettekandja on riigikaitsekomisjoni esimees Hannes Hanso. Palun!

12:59 Hannes Hanso

Hea esimees! Lugupeetud saalis viibijad! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma s.a 13. novembri istungil, kus Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk – kes on ka praegu meil siin rõdul – ja teised Kaitseministeeriumi valitsemisala esindajad tutvustasid Kaitseväe osalusega missioonide eelnõusid, sh arutuse all olevat eelnõu. Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni eilne ehk 20. novembri väljasõiduistung Kaitseväe Peastaapi, kus peastaabi ülem brigaadikindral Martin Herem ja ka teised ohvitserid andsid vastaval tasemel ülevaate rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning Kaitseväe valmisolekust osaleda rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel.

Arutuse all oleva eelnõu aluseks on riigikaitseseaduse § 34 lõige 4, mille kohaselt määrab Riigikogu oma otsusega igaks aastaks tegevväelaste piirarvu, kui palju tegevväelasi võib osaleda kas NATO, selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või ka ÜRO juhitaval ÜRO põhikirja VI või VII peatükis sätestatu alusel rahu ja julgeoleku säilitamise või taastamise eesmärgil korraldataval sõjalisel missioonil või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ja normidega kooskõlas oleval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil, millesse panustatakse – ja nüüd tuleb see tähtis osa – esimest korda. Rõhuasetus on siin seega esmakordsel panustamisel. Kaitseväe edasine kasutamine samas operatsioonis – üks eelküsija küsis siin ka selle kohta – otsustatakse juba mainitud riigikaitseseaduse § 34 lõike 1 alusel üldkorras. Seega, edasise mandaadi ehk jätkamismandaadi annaks nii või teisiti Riigikogu. Parlamentaarne kontroll ja valitsuse kaasatus tagatakse selliselt, et edaspidi, selle Riigikogu otsuse alusel, annab Kaitseväele korralduse alustada osalemist või lõpetada osalemine muul rahvusvahelisel sõjalisel missioonil Vabariigi Valitsus, võttes arvesse Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukohta. Korraldus tehakse seejärel viivitamatult teatavaks Vabariigi Presidendile, Riigikogu juhatusele ja Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimehele.
Tuletan siinkohal meelde, et selline sõnastus sätestati riigikaitsekomisjoni enda algatusel riigikaitseseaduse § 34 lõikesse 6^1, kui menetlesime esimest korda samasisulist Riigikogu otsuse eelnõu, mis kehtis kuni 2016. aasta lõpuni. Eelnõu annab mandaadi Eesti Kaitseväe ühe rühma ehk kuni 50 tegevväelase kasutamiseks. Eesti panus ja tegevväelaste arv sõltuvad konkreetse operatsiooni vajadustest ning riigi võimalustest. Eesti võib lähetada nii staabiohvitsere kui ka mõne üksuse, näiteks demineerimismeeskonna, jalaväerühma või ka eriüksuse.
Riigikaitsekomisjon otsustas oma 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku otsuse eelnõu esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks pakume Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest lähtuvalt k.a 5. detsembri kell 17.15. Tänan!

13:03 Esimees Eiki Nestor
Küsimused komisjoni ettekandjale. Neid ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 539 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.

---

11. 13:03 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu (545 OE) esimene lugemine

13:03 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia" eelnõu 545 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun!

13:04 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees! Austatud liikmed! Jutt on tõepoolest Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamisest Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu sõjalisel missioonil EUNAVFOR Med/Sophia. Soovime sellel missioonil panustamist jätkata. Eesti osaleb praegu operatsioonil ühe staabiohvitseriga ja ühe meedikuga Hispaania alusel. Euroopa lipu all toimuvatest operatsioonidest on see võib-olla kõige tuntum. Selles osaleb kokku koos Eestiga 25 Euroopa Liidu riiki, ei osale Iirimaa, Horvaatia ega Taani. Operatsiooni mandaat on seotud vajadusega tõkestada ja ennetada inimkaubandusega seotud kuritegelike võrgustike tegevust ja nende süül põgenike hukkumist teekonnal üle mere. Selleks piiratakse inimsmugeldajate liikumisvabadust, samuti tuvastatakse, hõivatakse ja hävitatakse aluseid ning muud vara. Seda kõike tehakse juhul, kui on kahtlustus, et isikute ebaseaduslikuks üle piiri toimetamiseks või inimkaubanduseks kasutatakse selliseid vahendeid. Missioonile on Euroopa Liidu Nõukogu andnud veel mõningaid lisaülesandeid, näiteks järelevalve operatsiooni raames koolitatavate Liibüa rannavalve liikmete üle. Ma meenutan, et nimetatud operatsioonil ei ole võimalik siseneda Liibüa territoriaalvetesse, mistõttu Liibüa poolel me töötame

kasutades Liibüa üsnagi nõrku piirivalveüksusi, mida nimetatud operatsioon tugevdab. Samuti kogutakse infot Liibüast illegaalselt transporditava nafta kohta ja tõhustatakse inimkaubandusega seotud infovahetust Euroopa Liidu riikide vahel. Nii, sellega ma praegu lõpetan. Aitäh!

13:06 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Ei ole. On siiski. Urve Tiidus, palun!

13:06 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud minister! Mul tekkis küsimus, et miks need kolm riiki, keda te nimetasite, ei osale selles missioonis. Kas seda võib kuidagi selgitada?

13:06 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Horvaatia puhul ma ei oska isegi öelda, aga Iirimaa ei osale seetõttu, et Iiri seadustes on öeldud, et missioon peab toimuma ainult ÜRO lipu all. Taanil on nn *opt-out*, st nad on öelnud ja ka seadustesse kirja pannud, et nad ei osale Euroopa Liidu ühises julgeoleku- ja kaitsepoliitikas mitte mingil viisil.

13:07 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

13:07 Henn Põlluaas
Aitäh! ÜRO mereõiguse konventsioon 1984. aastast lubab kõikidel laevadel siseneda ükskõik millise riigi territooriumile, kui seda tehakse rahumeelsel eesmärgil – ja merehädaliste päästmine seda kindlasti on. Nii et miks Liibüasse ei minda, on suur küsimärk. Aga ma tahaks küsida seda. Te ütlesite, et inimsmugeldajatelt võetakse ära paate ja muid veesõidukeid. Kui palju siis seda on näiteks viimase aasta jooksul tehtud – ja ma ei mõtle mitte ainult neid, mis juba on otsapidi kuskile Euroopasse jõudnud, vaid neid, mis on tõepoolest seal kuskil Vahemerel, Aafrika rannikul –, et takistada liikumist ja inimsmugeldamist?

13:08 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Mis puutub teie esimesse küsimusse, siis kuna tegu on sõjalise operatsiooniga, siis nad ei siseneks Liibüa ranniku territoriaalvetesse rahumeelsetel eesmärkidel. Oluline on siin ka meeles pidada, et Liibüa valitsus ei ole andnud mandaati. Ütleme täpsemalt, nad on lausa keeldunud andmast Sophiale mandaati siseneda Liibüa territoriaalvetesse. Mis puudutab arvu, mitu alust on kinni peetud, siis paate ja aluseid on neutraliseeritud kokku 491.

13:09 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ministrile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ... On veel ka riigikaitsekomisjoni ettekandja Hannes Hanso. Aitäh, minister Jüri Luik!

13:09 Hannes Hanso
Lugupeetavad! Eelnõu võimaldab kuni kuuel Eesti Kaitseväe tegevväelasel jätkata ka järgmisel aastal panustamist EUNAVFOR Med/Sophia sõjalisse missiooni. Kõrvalmärkuse korras ütlen, et nimi Sophia lisandus missiooni nimetusse pärast seda, kui missioonil olev Saksamaa ristleja päästis 454 paadipõgenikku, kelle hulgast üks naine sünnitas 2015. aasta 24. augustil tütre, kes omakorda sai oma nime laeva, selle ristleja järgi.
Selle Euroopa Liidu sõjalise missiooni eesmärk on tõkestada inimkaubitsejate tegevust Vahemere keskosas, Itaalia ja Malta territoriaalmere ning Liibüa territoriaalvete vahel. Eesti osaleb sellel sõjalisel missioonil alates 2015. aasta augustist. Sellesse missiooni on Eesti Kaitsevägi panustanud staabiohvitseri ja meedikuga. Missioonist lähtuvalt on Eesti panustanud rahaliselt ka Liibüa rannavalve väljaõppesse. Missioonil osaledes täidab Eesti oma Euroopa Liidu liitlaskohustusi.
Pean siinkohal ära nimetama ka asjaolu, et Euroopa Liidu eesistujamaa parlamendi ja missioonil osaleva liikmesriigi staatusest lähtuvalt kohtusid riigikaitse- ja väliskomisjoni liikmed s.a 24. augustil – see on siis taas 24-ndal, ühte 24-ndat kuupäeva ma juba nimetasin – EUNAVFOR Med/Sophia ülema kontradmiral Enrico Credendinoga, kes tegi ettekande missiooni käigust ja ka oma tulevikunägemustest.

See kohtumine toimus kontradmiral Credendino enda initsiatiivil ja oli loomulikult väga teretulnud. Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni s.a 20. novembri väljasõiduistung Kaitseväe Peastaapi, kus komisjon sai Kaitseväe Peastaabi ülemalt brigaadikindral Heremilt ja ka teistelt tegevväelastelt vastaval tasemel ülevaate Eesti Kaitseväe osalusest rahvusvahelistes missioonipiirkondades ja seal toimuvast ning Kaitseväe valmisolekust jätkata arutuse all olevat Euroopa Liidu sõjalist missiooni.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu koos Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsleri Kristjan Prikiga ja teiste ministeeriumi valitsemisala esindajatega oma s.a 13. novembri istungil ja otsustas (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu tänase istungi päevakorda. Eelnõu ettekandjaks määrati siinkõneleja. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon (konsensusega) teha ettepaneku määrata seadusest tulenev muudatusettepanekute esitamise tähtaeg, mis on k.a 5. detsember kell 17.15. Aitäh!

13:12 Esimees Eiki Nestor
Küsimused riigikaitsekomisjoni esimehele. Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 545 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.

---

12. 13:13 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu (542 OE) esimene lugemine

13:13 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus" eelnõu 542 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun!

13:13 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees ja liikmed! Tegu on otsusega Kaitseväe kasutamisest Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni reageerimisjõudude koosseisus. Jällegi, Eesti on nende reageerimisjõudude koosseisus olnud ka eelmistel aastatel, kuid praegusel juhul, nagu ka käesoleval aastal, soovime osaleda kuni 200 tegevväelasega: jalaväekompanii ja selle toetuselemendid, eriväed ja staabiohvitserid. Kiirreageerimisjõud NRF on kõrgvalmiduses üksus, mis suudab ellu viia sõjalisi operatsioone mis tahes maailmapunktis. NRF tagab NATO kiirreageerimisvõime ja sellel on võtmeroll väga lühikese etteteatamisajaga NATO kollektiivkaitseoperatsioonide käivitamisel.
Ma meenutan, et NRF-i kasutamise otsustab Põhja-Atlandi Nõukogu ühehäälselt, mis tähendab, et NRF-i saab NATO kasutada ainult Eesti nõusolekul. NRF on, nagu ma ütlesin, mõeldud eelkõige kollektiivkaitse jaoks, lisaks on võimalik teda kasutada ja on kasutatud humanitaarabi andmise operatsioonides. NRF on võimeline, sõltuvalt operatsiooni iseloomust ja muudest aspektidest, korraldama operatsioone nii iseseisvalt kui ka muude sõjaliste operatsioonide raames või koostöös teiste NRF-i-väliste üksustega. Aitäh!

13:15 Esimees Eiki Nestor
Küsimused kaitseministrile. Ei ole. Aitäh, Jüri Luik! Komisjoni ettekandja on Ants Laaneots. Palun!

13:15 Ants Laaneots
Austatud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist 13. novembri istungil. Sellel osalesid eelnõu algataja esindajana Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk ja teised Kaitseministeeriumi valitsemisala esindajad. Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni eilne väljasõiduistung Kaitseväe Peastaapi, kus komisjoni liikmed said Kaitseväe Peastaabi ülemalt brigaadikindral Martin Heremilt ja teistelt Kaitseväe ohvitseridelt põhjaliku ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast ning ettevalmistustest otsuse eelnõus mainitud NATO reageerimisjõudude ehk NRF-i (*NATO*

Response Force) koosseisus osalemiseks.
Nüüd lähemalt arutuse all oleva eelnõu eesmärgist, mis peaks teile varasematest aastatest juba tuttav olema. Eesti osalemine NATO reageerimisjõududes NRF tuleneb NATO liikmesusest. NRF-i panustavad kõik NATO riigid, välja arvatud Island, kellel pole oma sõjaväge. NRF kui reageerimisjõud on olulisimaks vahendiks NATO kollektiivse enesekaitse operatsioonide kiirel käivitamisel, kui seda peaks vaja minema. Seega on NRF-is osalemine otseselt seotud ka Eesti julgeolekuga. NATO reageerimisüksusi võidakse kasutada NATO lepingu alusel toimuvates kollektiivse enesekaitse operatsioonides ÜRO põhikirja VI ja VII peatüki kohaselt. Kusjuures NRF-is on kokku 40 000 sõjaväelast, sh ühe-kahepäevases valmisolekus olev 5000-meheline kiirreageerimisüksus VJTF (*Very High Readiness Joint Task Force*). NRF-i kasutamise otsustab NATO nõukogu ühehäälselt. See tähendab, et selleks on vajalik ka meie, Eesti nõusolek. Eelnõu kohaselt peame olema valmis 2018. aastal panustama NRF-i kuni 200 tegevväelasega ehk jalaväekompanii ning selle toetusallüksuse, eriväemeeskonna ja staabiohvitseridega, mis moodustavad kompanii taktikalise grupi.
Finantseerimisest nii palju, et kaitseväelaste lähetamine valmidusperioodil ehk järgmise aasta jooksul NRF-i koosseisus sõjalisele operatsioonile – me ei tea, millal see toimub – toob kaasa lisakulutusi, mida ei ole võimalik täpselt prognoosida. Kulud sõltuvad operatsiooni formaadist, piirkonnast, intensiivsusest ja kestusest, seega lahendab võimaliku lisakulude katteallika küsimuse Vabariigi Valitsus.
Nüüd räägin riigikaitsekomisjoni menetluslikest otsustest. Riigikaitsekomisjon otsustas 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku arutuse all oleva eelnõu esimene lugemine lõpetada ning määrata mind komisjoni ettekandjaks. Lisaks otsustas komisjon (konsensusega), et muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on k.a. 5. detsember kell 17.15. Tänan!

13:19 Esimees Eiki Nestor
Küsimused Ants Laaneotsale. Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Sulen läbirääkimised. Muudatusettepanekute tähtaeg on 5. detsember kell 17.15. Eelnõu 542 esimene lugemine on lõpetatud.

---

13. 13:19 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu (544 OE) esimene lugemine

13:20 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve" eelnõu 554 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun!

13:20 Kaitseminister Jüri Luik
Austatud Riigikogu esimees! Austatud liikmed! Tegu on meie teise operatsiooniga Iraagis, see on Inherent Resolve, kus me osaleme juba aastast 2016 kuueliikmelise väljaõppemeeskonnaga Taani kontingendi koosseisus Anbari provintsis, mille kohta siin just küsiti. Üksuse peamine ülesanne on Iraagi julgeolekujõudude sõjaline väljaõpe. Ühe vanemohvitseriga osaleme ka Bagdadis mitmerahvuselises sõjalis-strateegilises meeskonnas, kes nõustab Iraagi ministeeriume ja julgeolekujõudusid. Praeguses olukorras ei kontrolli terroristlik rühmitus ISIL enam ühtegi Iraagi piirkonda ega asulat, puudub ka keskne juhtimine. Samas on täiesti selge, et Iraak jääb väga kõrge ohutasemega piirkonnaks. Meie võitlejad ei osale lahingutegevuses, nad asuvad sõjaväebaasides, neid kaitsevad spetsiaalsed väljaõppe-kaitseüksused. Muidugi on meie võitlejad varustatud ka isikliku kaitsevarustuse ja relvastusega, et ennast vajaduse korral ohu eest kaitsta. Nimetatud operatsioon toimub Iraagi valitsuse palvel. Iraagi valitsus on sellise palve esitanud ÜRO-le, nii peasekretärile kui ka ÜRO Julgeolekunõukogu presidendile. Samuti on Eesti ja Iraagi välisministeerium vahetanud vastavaid diplomaatilisi noote. Aitäh!

13:22 Esimees Eiki Nestor
Küsimused eelnõu algatajale. Ei ole. Aitäh, Jüri Luik! Komisjoni ettekandja on Ants Laaneots. Palun!

13:22 Ants Laaneots

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Eelnõu kohaselt on meil vaja otsustada kuni kümne Eesti kaitseväelase osalemise jätkamine USA juhitaval ISIS-e vastasel rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Inherent Resolve Iraagis. USA juhitav operatsioon käivitus 15. juunil 2014. aastal ja Eesti osaleb selles missioonis kehtiva Riigikogu otsuse alusel alates augustist 2016, kui Anbari provintsis alustas teenistust kuueliikmeline väljaõppemeeskond Taani kontingendi koosseisus.
Peamine ülesanne on Iraagi julgeolekujõudude väljaõpe. Peale selle, nagu minister juba ütles, teenib alates septembrist 2016 üks Eesti vanemohvitser Bagdadis USA juhitavas mitmerahvuselises sõjalis-strateegilises meeskonnas, mis nõustab Iraagi ministeeriume ja julgeolekujõudusid. Mainitud operatsiooni juhtivad staabid ja üksused paiknevad mitmes riigis: Bahreinis, Küprosel, Egiptuses, Iisraelis, Jordaanias, Kuveidis, Liibanonis, Kataris, Türgis ja Saudi Araabias. Eesti kaitseväelased osalevad selles ainult Iraagi piirides ega osale nendes tegevustes, mis toimuvad operatsiooni Inherent Resolve raames Süüria territooriumil. Arvestades ISIS-e vastase võitluse prioriteetsust, on Eesti valmis vajaduse ja võimaluse korral panustama operatsiooni suurema meeskonnaga. Täiendavalt panustatavate tegevväelaste hulk jääks eelnõus sätestatud piirarvu ehk kümne sisse. Peamiselt Süürias ja Iraagis tegutsev terroriorganisatsioon ISIS kujutab endas tõsist ohtu üleilmsele julgeolekule, sh Euroopa sisejulgeolekule, ja võib öelda, et ka Eestile. Samuti mõjutab terroriorganisatsiooni tegevus oluliselt rahvusvahelist kaitset vajavate inimeste arvu Lähis-Ida regioonis ja seeläbi ka tekkinud Euroopa pagulaskriisi. ISIS-e vastase koalitsiooni raames Iraagis tegutsemiseks annab õigusliku aluse Iraagi juhtkonna nõusolek, mis koosneb kahest osast: esiteks, Iraagi alalise esindaja ÜRO juures kiri ÜRO peasekretärile 25. juunil 2014, ja teiseks, Iraagi välisministeeriumi 20. septembri 2014 kiri ÜRO Julgeolekunõukogu esimehele, milles kutsutakse riike osalema ISIS-e vastases võitluses.
13. novembri istungil tutvustasid Kaitseministeeriumi valitsemisala esindajad, sh kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk, komisjoni liikmetele arutuse all oleva Riigikogu otsuse eelnõu ja teiste Kaitseväe osalusega mandaatide eelnõusid. Ühtlasi sai riigikaitsekomisjon 20. novembril Kaitseväe Peastaabis ülevaate Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades.
Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas oma s.a 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu k.a 21. novembri ehk tänase istungi päevakorda ja teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Komisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja, samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil (konsensusega) teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 5. detsember kell 17.15. Tänan!

13:26 Esimees Eiki Nestor

Küsimused Ants Laaneotsale. Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Ka siin ei ole läbirääkimiste soovi. Eelnõu 544 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15.

---

14. 13:27 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu (546 OE) esimene lugemine

13:27 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Euroopa Liidu väljaõppemissioonil ja ÜRO rahutagamismissioonil Malis" eelnõu 546 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun!

13:27 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on kahest missioonist, nende kasutamise tähtaja pikendamisest. Üks on Euroopa Liidu väljaõppemissioon ja teine on ÜRO rahutagamismissioon. Mali ei ole Eesti Kaitseväele tundmatu koht. Meil on seal toimunud mitu operatsiooni. Praegusel juhul on kõne all esiteks Euroopa Liidu missioon, kuhu me panustame kahe väljaõppeinstruktoriga, kelle ülesanne on anda sõjalist väljaõpet, ning kahe staabiohvitseriga, kelle ülesanne on osaleda teiste riikide poolt Mali üksustele antava väljaõppe planeerimis- ja nõustamisprotsessis. Teine operatsioon on ÜRO

rahuvalveoperatsioon MINUSMA, kuhu me järgmisel aastal panustame kolme staabiohvitseriga. MINUSMA abil toetatakse Mali piirkonna stabiliseerimist mitme tegevusega, näiteks riigivõimu taastamine riigis, üleminekuperioodi rakendamise toetamine, poliitiline dialoog, valimisprotsessi toetamine, ÜRO delegatsioonide kaitsmine, inimõiguste kaitse korraldamine ja edendamine. Mõlema mandaadi puhul taotleme teatud varu, mis on seotud olukorraga, kui me kas Euroopa Liidu või ÜRO palvel peame mõnevõrra suurendama oma osalust ühel või teisel missioonil. Aitäh!

13:29 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Ei ole. Aitäh! Komisjoni ettekandja on riigikaitsekomisjoni liige Marianne Mikko. Palun!

13:29 Marianne Mikko
Lugupeetud istungi juhataja! Austatud kolleegid! Arutuse all olev eelnõu käsitleb kahte missiooni, nagu kuulsime ministri jutust. Eelnõu punkti 1 kohaselt pikendatakse Eesti Kaitseväe kuni kümne tegevväelase kasutamise tähtaega Euroopa Liidu väljaõppemissioonil European Union Training Mission in Mali. Eesti panustab Mali missiooni Kaitseväe väljaõppeinstruktoritega, kelle ülesanne on anda Mali üksustele sõjaväelist väljaõpet. Samuti panustatakse staabiohvitseridega, kes osalevad Mali üksuste väljaõppe planeerimis- ja nõustamisprotsessis. Euroopa Liidu riigina on Eesti jaoks oluline panustada liidu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika elluviimisse. Mali missioon on Euroopa Liidu olulisemaid missioone, kus osaleb 23 liikmesriiki.
Eelnõu punkti 2 kohaselt pikendatakse Eesti Kaitseväe kuni kümne tegevväelase osalemist Malis ÜRO rahutagamismissioonil MINUSMA. MINUSMA-sse panustab Eesti järgmisel aastal kolme tegevväelasest staabiohvitseriga. Vajaduse korral lubab arutuse all olev eelnõu tegevväelaste arvu suurendada. ÜRO liikmesriigina aitab Eesti kaasa rahu kindlustamisele kriisipiirkonnas. Lisaks suurendab ÜRO missioonidel osalemine Eesti nähtavust ÜRO-s ja on eelduslikult kasuks Eesti püüdlustele saamaks ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks aastatel 2020–2021.
Eelnõuga on seotud ka riigikaitsekomisjoni k.a 20. novembri väljasõiduistung Kaitseväe Peastaapi, kus komisjon sai Kaitseväe Peastaabi ülemalt brigaadikindral Martin Heremilt ja teistelt tegevväelastelt ülevaate Eesti Kaitseväe osalusega rahvusvahelistes missioonipiirkondades toimuvast, sh olukorrast Malis, ning valmisolekust jätkata eelmainitud Euroopa Liidu ja ÜRO missiooni.
Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu koos Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekantsleri Kristjan Priki ja teiste ministeeriumi valitsemisala esindajatega oma k.a 13. novembri istungil. Komisjon otsustas (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu 21. novembri ehk tänase istungi päevakorda. Eelnõu ettekandjaks määrati siinkõneleja. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon (taas konsensusega) teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Lisaks otsustas riigikaitsekomisjon (jälle konsensusega) määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 5. detsembri kell veerand kuus ehk 17.15. Tänan!

13:32 Esimees Eiki Nestor
Kas riigikaitsekomisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Marianne Mikko! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 546 esimene lugemine on lõpetatud. Ka siin on muudatusettepanekute tähtaeg 5. detsember kell 17.15.

---

15. 13:33 Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu (543 OE) esimene lugemine

13:33 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis" eelnõu 543 esimene lugemine. Kaitseminister Jüri Luik, palun, eelnõu algataja nimel!

13:33 Kaitseminister Jüri Luik

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Jutt on Kaitseväe kasutamise tähtaja pikendamisest väljaõppe- ja nõustamismissioonil Afganistanis. Nagu te teate, Eestil on Afganistanis võitlemisega pikad kogemused. Praegusel juhul me taotleme mandaati kuni kuuele tegevväelasele. Infoks nii palju, et jutt on kolmeliikmelisest demineerimismeeskonnast ja ühest staabiohvitserist raamriigi Saksamaa juhitavas Põhja-Afganistani regioonis. 2017. aasta novembrist lisandus üks staabiohvitser peakorterisse Kabulis. Rõhutan veel kord, et tegu on NATO operatsiooniga, tegu on väljaõppeoperatsiooniga. Afganistanis toimub ka teine operatsioon, lahingmissioon, mida juhib USA ja põhimõtteliselt viib ka täide USA ning mis muidugi ühel või teisel viisil toetab NATO missiooni, kuid ei ole sellega otseselt seotud. Operatsioonil osalemisega panustame solidaarselt teiste NATO riikidega, ühtlasi edendab see Eesti liitlassuhteid. Ütlen täienduseks seda, mida olen juba mitmel korral öelnud – kuigi see ei ole otse selle taotlusega seotud –, nimelt NATO on pöördunud oma liikmete poole sooviga tõsta nende osalejate arvu, kes tugevdaksid sedasama väljaõppemissiooni Resolute Support. Sellel mandaadil, mille te praegu kas annate või ei anna – ma loodan, et annate –, ei ole meie osaluse võimaliku suurendamisega mingit seost. Selle üle me peame alles arutelusid Kaitseministeeriumis ja konsultatsioone oma liitlastega. Aitäh!

13:35 Esimees Eiki Nestor
Kas on küsimusi ministrile? Urve Tiidus, palun!

13:35 Urve Tiidus
Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus tärkas teie jutust, et seal on kolm demineerijat, selles meeskonnas. Jäi mul õigesti meelde?

13:36 Kaitseminister Jüri Luik
Jah.

13:36 Urve Tiidus
Kas võib kuidagi prognoosida, kui kauaks seda tööd seal Afganistanis jätkub, seda demineerimise tööd?

13:36 Kaitseminister Jüri Luik
Seda jätkub seal ilmselt igaveseks. Aga praegusel juhul on tegu tõepoolest väljaõppemeeskonnaga, mis tegelikult tähendab seda, et meie omad õpetavad välja Afganistani demineerimismeeskondi. Kogu selle väljaõppemissiooni loogika on ikkagi selles, et Afganistani julgeolekujõud võtaksid kogu selle asja mingist hetkest täiesti enda peale ja me võiksime sealt täiesti lahkuda. See oleks ideaalne lõppvariant, aga hetkel seda veel ei paista.

13:36 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ministrile küsimusi ei ole. Aitäh! Riigikaitsekomisjoni ettekandja on komisjoni liige Marianne Mikko. Palun!

13:37 Marianne Mikko
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Arutuse all olev Riigikogu otsuse eelnõu võimaldab kuni kuuel Eesti Kaitseväe tegevväelasel jätkata järgmisel aastal panustamist NATO väljaõppe- ja nõustamismissioonil Resolute Support Mission ehk RSM. Tegemist on, nagu ka minister ütles, väljaõppe-, nõustamis- ja toetamisülesannetega. Demineerijate ülesanne on välja õpetada Afganistani riiklikke julgeolekujõude ja teha oma asukohas NATO üksuse baasi sisenevate sõidukite turvakontrolli. Eesti panustab oma neljaliikmelise demineerimismeeskonnaga raamriigi Saksamaa juhtimisel Põhja-Afganistani regioonis ning kavatseb seda ka 2018. aastal jätkata. Ühtlasi osaleb lisaks üks staabiohvitser Kabulis.
Komisjoni liikmetele tutvustasid Kaitseministeeriumi valitsemisala esindajad, sh kaitsepoliitika asekantsler Kristjan Prikk, 13. novembri istungil arutuse all olevat Riigikogu otsuse eelnõu ja teiste Kaitseväe osalusega mandaatide eelnõusid. Ühtlasi anti riigikaitsekomisjonile eile, 20. novembril Kaitseväe Peastaabis ülevaade Kaitseväe üksustest missioonipiirkondades ning ettevalmistustest Afganistanis jätkamiseks. Eesti on RSM-il osalenud alates 2015. aastast. Missiooni jätkumine ja

Afganistani julgeolekujõudude toetamine on ka edaspidi oluline. Tulenevalt missiooni õiguslikust alusest – NATO ja Afganistani vahel sõlmitud vägede staatuse kokkuleppest – täidab Eesti sellel NATO missioonil osaledes oma alliansi liikmesusest tulenevaid liitlaskohustusi.
Menetluslikud otsused. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 13. novembri istungil (konsensusega) teha Riigikogu juhatusele ettepaneku lülitada arutuse all olev eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu k.a 21. novembri ehk tänase istungi päevakorda ning teha Riigikogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Komisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja. Samuti otsustas riigikaitsekomisjon sellel istungil (konsensusega) teha Riigikogu esimehele ettepaneku määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 5. detsember kell veerand kuus ehk 17.15. Tänan!

13:39 Esimees Eiki Nestor
Küsimused komisjoni ettekandjale. Ei ole. Aitäh! Avan läbirääkimised. Ka siin ei ole läbirääkimiste soovi. Eelnõu 543 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute tähtajaks 5. detsembri kell 17.15. Riigikogu täiskogu VI istungjärgu 9. töönädala teisipäevane istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 13.40.